

Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma vuosille 2027–2028

Hyväksyntä

- *Aluehallitus:*
- *Aluevaltuusto:*

Sisällys

Hyvinvointialuejohtajan katsaus	3
1. Kainuun hyvinvointialue	4
1.1 Organisaatiorakenne	4
1.2 Hyvinvointialueen henkilöstö	5
1.3 Toimintaympäristö ja hyvinvointialueen strategia.....	6
Strategian toteutumisen mittarit	7
1.4. Muutosohjelma	8
2. Talousarvio vuodelle 2026.....	9
2.1 Valtion rahoitus	9
2.2 Hyvinvointialueen tuloslaskelma.....	9
2.3 Investoinnit.....	11
2.4 Rahoituslaskelma.....	12
2.5 Talousarvion sitovuus ja raportointi.....	14
3. Käyttötalousosa toimialueittain	14
3.1 Hyvinvointialueen hallinto.....	14
3.2 Strateginen ohjaus.....	16
3.2.1 Toiminnan kuvaus.....	16
3.2.2 Tavoitteet ja toimintasuunnitelma	17
3.2.4 Talousarvio	19
3.3 Hallintopalvelut	19
3.3.1 Toimialueen kuvaus.....	19
3.3.2 Tavoitteet ja toimintasuunnitelma	20
3.3.3 Yksiköiden toimintasuunnitelmat.....	20
3.3.4 Toimialueen talousarvio	22
3.4 Terveys- ja sairaanhoitopalvelut	22
3.4.1 Toimialueen kuvaus.....	22
3.4.2 Tavoitteet ja toimintasuunnitelmat	23
3.4.3 palvelualueiden toimintasuunnitelmat	24
3.4.4 Toimialueen talousarvio	27
3.5 Pelastuspalvelut.....	28
3.5.1 Toimialueen kuvaus.....	28

3.5.2 Tavoitteet ja toimintasuunnitelmat	29
3.5.3 Yksiköiden toimintasuunnitelmat.....	29
3.5.4 Toimialueen talousarvio	30
3.6 Sosiaali- ja perhepalvelut.....	31
3.6.1 Toimialueen kuvaus.....	31
3.6.2 Tavoitteet ja toimintasuunnitelmat	32
3.6.3 Palvelualueiden toimintasuunnitelmat	32
3.6.4 Toimialueen talousarvio	34
3.7 Iäkkäiden palvelut.....	35
3.7.1 Toimialueen kuvaus.....	35
3.7.2 Tavoitteet ja toimintasuunnitelmat	35
3.7.3 Palvelualueiden toimintasuunnitelmat	36
3.7.4 Toimialueen talousarvio	37
4. Rahoitus.....	38

Hyvinvointialuejohtajan katsaus

Koko 2000-luvun valmisteltu ja vuonna 2023 voimaantullut hyvinvointialueuudistus on Suomen suurin julkisen sektorin reformi vuosikymmeniin. Kolmen toimintavuoden jälkeen olemme Kainuun hyvinvointialueella valmiimpia suunnittelemaan tulevien vuosien taloutta ja toimintaa. Alkuvuodet kulminoituivat talouden tasapainottamiseen, josta seurasi vaikeuksia lakisääteisten palveluiden toteutumisessa. Nämä haasteet ovat edelleen läsnä.

Neljäs toimintavuosi käynnistyy uudella organisaatiolla ja päivitetyllä strategialla. Tavoitteemme ja toimintamme rakenne ovat aiempaa selkeämmät. Painopisteen siirtämistä peruspalveluihin ja ennaltaehkäisevään työhön sekä palvelurakenteen keventämistä jatketaan. Palveluympäristöä kehitetään aiempaa vahvemmallalla alueellisella yhteistyöllä. Näin kykenemme jatkossakin tuottamaan palvelut laadukkaasti ja kustannustehokkaasti.

Keskeisenä tavoitteena on varmistaa lakisääteisten palveluiden toteutuminen laadukkaasti ja annetuissa aikamääreissä. Tähän liittyen palveluympäristömme uudistaminen on toteuttava strategian muutosohjelman mukaisesti.

Sairaalaverkossa kansallisesti tapahtuneet muutokset ovat vahvistaneet tavoitettamme säilyttää oma päivystävä keskussairaalamme. Emme voi pitää tätä itsestäänselvyytenä, vaan sen eteen on tehtävä systemaattisesti työtä, niin toiminnan kehittämisessä kuin edunvalvonnassakin.

Vuoden 2026 talousarvion tavoite on asetettu toimintakatteen maltilliseen 1,75 % kasvuun. Hyvinvointialueiden yleisen kulukehitykseen verrattuna tavoitteemme on kunnianhimoinen ja siihen pääseminen edellyttää merkittävää toiminnallista sopeuttamista sekä leikkaavan lisätalousarvion laatimista vuoden 2026 alussa. Talousarviovalmistelun yhteydessä on todettu, että tavoitteet edellyttävät niin merkittäviä muutoksia, että ne on käsiteltävä yhteistoimintamenettelyssä henkilöstöjärjestöjen kanssa.

Talouttamme ohjaavan rahoituslain perusteella kertyneet alijäämät on kyettävä kattamaan seuraavan kahden vuoden kuluessa. Mikäli valtiovarainministeriön suunnittelema lisääjän myöntäminen mahdollistuu, niin vaikutukset Kainuulle realisoituvat vasta vuoden 2027 talousarviosuunnittelussa.

Menestyminen edellyttää muutoskykyä, yhteistyötä ja kestävää päätöksentekoa - vain yhdessä voimme säilyttää elinvoimaisen ja itsenäisen Kainuun hyvinvointialueen.

Sami Mäenpää, hyvinvointialuejohtaja

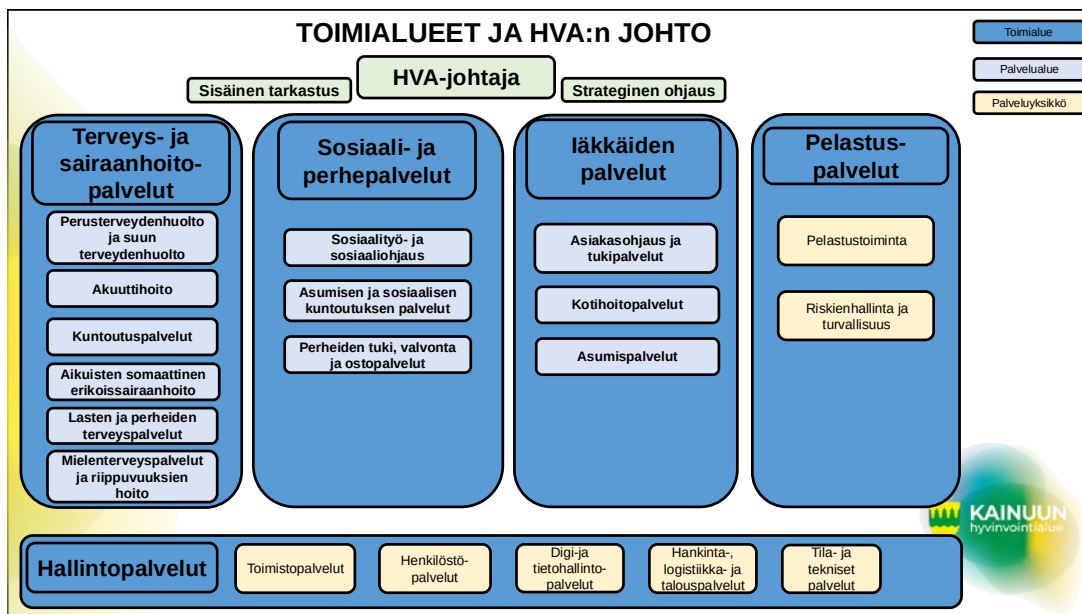
1. Kainuun hyvinvointialue

1.1 Organisaatiorakenne

Kainuun hyvinvointialueen organisaatio- ja johtamisrakenne on uudistettu vuoden 2025 aikana. Poliittinen toimielinrakenne on astunut voimaan uuden valtuustokauden alkaessa 1. kesäkuuta. Uusi organisaatiomalli on voimassa 1.1.2026.

Hyvinvointialueen johdolla tarkoitetaan aluevaltuustoa ja -hallitusta, hyvinvointialuejohtajaa ja hänen alaisuudessaan toimivaa strategisen ohjauksen yksikköä sekä johtoryhmän jäseniä.

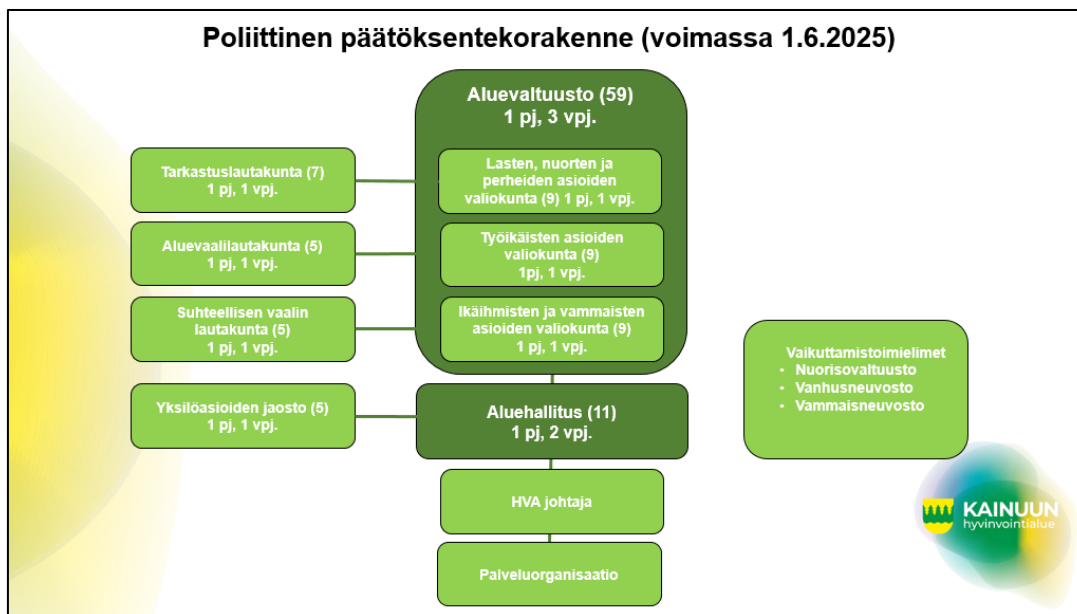
Uudistetun organisaation toimialueita ovat hallintopalvelut, terveys- ja sairaanhoitopalvelut, sosiaali- ja perhepalvelut, lääkäiden palvelut sekä pelastuspalvelut.

Kuva 1. Organisaatiorakenne alkaen 1.1.2026.

Organisaatiouudistuksen tavoitteena on selkeyttää johtamista toimialuerakenteen ja yksiköiden muutoksilla sekä vähentämällä palvelualueita ja esihenkilötehtäviä. Luottamushenkilöorganisaatiota on uudistettu lakkauttamalla aiempia lautakuntia ja perustamalla aluevaltuuston valiokuntia.

Päätöksentekorakenne ja luottamushenkilöorganisaatio on yksityiskohtaisesti kuvattu hyvinvointialueen hallintosäännössä.

Kuva 2. Päätöksenteko- ja luottamushenkilöorganisaatio.

1.2 Hyvinvointialueen henkilöstö

Kainuun hyvinvointialueella on noin 3800 työntekijää (n. 3500 henkilötyövuotta; htv2). Henkilöstömäärän odotetaan edelleen maltillisesti vähenevän toiminnallisten muutosten vuoksi.

Henkilöstöstrategia päivitetään hyvinvointialuestrategian päivityksen mukaisesti. Henkilöstöstrategialla varmistetaan henkilöstön työhyvinvointi, riittävyys ja osaaminen. Henkilöstöstrategia ohjaa myös johtamista ja tukee työyhteisöjen luottamusta, arvostusta ja yhdessä onnistumista.

Työnantajan pito- ja vetovoimaisuutta edistetään erityisesti panostamalla esihenkilötyöhön, osaamisen kehittämiseen sekä lisäämällä perehdytystä. Uudistettu perehdytysohjelma otetaan käyttöön vuoden 2026 alussa.

Kainuun hyvinvointialue htv2*	2025
Hyvinvointialueen hallinto	2
Järjestämisen tuki	114
Tuotannon hallinto- ja tukipalvelut	287
Terveysten ja sairaanhoidon palvelut	1395
Akuuttihoidon ja pelastuksen palvelut	363
Sosiaali- ja perhepalvelut	418
Ikäihmisten palvelut	793
HVA YHTEENSÄ	3372

Taulukko 1. Henkilöstömäärän (HTV2). (*HTV2 = työaika vähennettynä palkattomilla poissaoloilla).

Kainuun hyvinvointialueen henkilöstö (htv2*)	1.1.2026
Hyvinvointialueen hallinto	2
Strateginen ohjaus	27
Hallintopalvelut	425
Terveys- ja sairaanhoitopalvelut	1694
Pelastuspalvelut	109
Sosiaali- ja perhepalvelut	422
lääkkäiden palvelut	814
HVA YHTEENSÄ	3493

Taulukko 2. Henkilöstömäärän arvio (HTV2) 1.1.2026. (*HTV2 = työaika vähennettynä palkattomilla poissaoloilla).

1.3 Toimintaympäristö ja hyvinvointialueen strategia

Kainuu on hyvinvointialueista maantieteellisesti kolmanneksi laajin ja asukasmäärältään toiseksi pienin. Maakunta on harva-alue, jossa pitkät etäisyydet tuovat lisähaastetta palveluiden saavutettavuudelle. Kainuun väestö ikääntyy vauhdilla ja ennusteiden perusteella asukasmäärä jatkaa vähenemistä. Tämä näkyy myös henkilöstössä, sillä kolmannes hyvinvointialueen työntekijöistä eläköityy seuraavan kymmenen vuoden aikana. Ikääntymisen vuoksi palvelutarpeen ennakoidaan kasvavan merkittävästi tulevina vuosina. Sairastavuus- ja työkyvyttömyysindeksit ovat Kainuussa korkeat kuvastaen myös korkeaa palvelutarvetta.

Hyvinvointialuetta johdetaan aluevaltuuston hyväksymän strategian ja siinä päätettyjen pitkän aikavälin tavoitteiden mukaan. Strategia on päivitetty vuoden 2025 aikana antamaan suunta ja tavoitteet tulevalle valtuustokaudelle. Sen keskeisin viesti sisältyy strategian kolmeen painopisteeseen. Hyvinvointialue on asukasta varten, tavoittelemme entistä parempia palveluita ja teemme sen yhdessä henkilöstön kanssa.

Strategiset tavoitteet avaavat konkreettisesti painopisteiden sisältöä ja luovat perustan muutosohjelmalle. Näiden mahdollistajina ovat tasapainoinen talous, luotettava tieto päätösten perustana ja toimiva yhteistyö. Ne läpileikkaavat reunaehtoina kaikki toimintamme tavoitteet.

Kuva 3. Kainuun hyvinvointialueen päivitetty strategia (painopisteet ja keskeiset tavoitteet).

Strategian toteutumisen mittarit

Strategian toteutumista seurataan mittareilla, jotka on laadittu tavoitteiden saavuttamiseksi. Hyvinvointialueen strategian toteutuminen arvioidaan aluevaltuuston toimesta vähintään kerran valtuustokauden aikana väliarvioinnilla sekä strategiakauden päättyessä.

Aluehallitus seuraa strategian toteutumista säännöllisesti osana muuta toiminnan ja talouden seurantaa. Strategian toimeenpanon tilanne ja strategian päämittareiden seuranta sisällytetään osavuosisikatsauksiin. Toiminnan ja talouden sisältöä arvioidaan tarkemmin operatiivisilla mittareilla päivä-, viikko- ja kuukausitasolla.

Strategian seuranta ja arviointi

Strategian toteutumista seurataan johtamisjärjestelmän mukaisesti:

- 1** Aluevaltuusto arvioi strategian toteutumista vähintään kerran valtuustokauden aikana sekä strategiakauden päättyessä.
- 2** Aluehallitus seuraa strategiaa osana toiminnan ja talouden seuranta: Toimeenpanon tilanne ja strategian päämittarien seuranta sisällytetään osavuositarkastuksiin
- 3** Hyvinvointialueen johto varmistaa toimeenpanon edistymisen ja arvioi vaikutuksia: Seuranta muutosohjelman käytäntöjen mukaisesti.

Strategian seurannan päämittarit

ASUKASTA VARTEN

- **NPS** (Net Promoter Score) kertoo, miten hyvin onnistumme kohtaamaan asiakkaamme ja vastamaan heidän tarpeisiinsa.
- **Hyte-kerroin** kannustaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.

PALVELUT KUNTOON

- **Hoitoon / palveluun pääsy** (lakisääteiset mittarit palvelukohdasta) kuvastaa onnistumistamme palvelumallien ja -ketjujen uudistamisessa.
- **Toimintakate** mittaa uudistusten taloudellisia vaikutuksia.

HENKILÖSTÖN KANSSA

- **QWL** (Quality of Working Life) **eNPS** (Employee Net Promoter Score) kuvastavat, onnistummeko rakentamaan osaavaa, motivoitunutta ja hyvinvoivaa työyhteisöä.

Kuva 4. Strategian toteutumisen mittarit.

1.4. Muutosohjelma

Päivitetyn strategian perusteella laaditaan alkuvuoden 2026 aikana aluevaltuuston päätettäväksi strategisten painopisteiden ja tavoitteiden mukainen muutosohjelma. Muutosohjelma on konkreettinen toimenpideohjelma, joka kokoaa ja yhteensovittaa tarvittavat toimialuekohtaiset sekä hyvinvointialueen yhteiset toimet tavoitteiden saavuttamiseksi.

Palveluympäristön konsepti, digiohjelma, henkilöstöohjelma sekä muut strategiset ohjelmat toimivat muutosohjelman toimenpiteiden määrittelyä ohjaavina strategisina dokumentteina.

Toimeenpanotyön johtamisen tueksi ja strategisen ohjauksen vahvistamiseksi luodaan yhteiset käytännöt ja työkalut.

2. Talousarvio vuodelle 2026

2.1 Valtion rahoitus

Hyvinvointialueiden valtion rahoitus vuonna 2026 on yhteensä noin 27,1 mrd. euroa. Rahoitus kasvaa vuoden 2025 rahoitukseen verrattuna noin 887 milj. euroa. Vuonna 2026 rahoitukseen sisältyy kustannusperusteista jälki-käteistarkistusta yhteensä noin 1,3 mrd. euroa.

Rahoituksessa on huomioitu 1.1.2026 voimaan tulevien rahoituslain ja -asetuksen mukaiset muutokset, esimerkiksi tarvekertoimien huomioiminen kahden vuoden tarvekertoimien keskiarvona, hyte- (hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen) määräytymistekijän osuuden nosto, siirtymätasauksien kertaluonteinen säästö sekä hyte-kertoimen ja pelastustoimen riskikertoimen laskentaa koskevat tarkennukset. Lisäksi rahoituksessa on huomioitu valtion vuoden 2026 talousarvioesityksen mukaiset tehtävälainsäädännön muutokset. Indeksitarkistus vuodelle 2026 on 3,25 %.

Hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelma, milj. euroa				Aluekohtaisen rahoituksen muutos vuosittain, prosenttia		
Alue	2026	2027	2028	2025–2026, %	2026–2027 (arvio), %	2027–2028 (arvio), %
Helsinki	3 083	3 197	3 298	4,5 %	3,7 %	3,1 %
Vantaa ja Kerava	1 262	1 316	1 357	5,0 %	4,3 %	3,1 %
Länsi-Uusimaa	2 032	2 123	2 188	4,0 %	4,5 %	3,1 %
Itä-Uusimaa	437	458	476	2,7 %	4,8 %	4,0 %
Keski-Uusimaa	878	912	935	2,0 %	3,9 %	2,6 %
Varsinais-Suomi	2 428	2 536	2 628	4,1 %	4,5 %	3,7 %
Satakunta	1 085	1 114	1 131	1,3 %	2,7 %	1,5 %
Kanta-Häme	827	860	882	2,8 %	4,1 %	2,5 %
Pirkanmaa	2 578	2 679	2 750	2,7 %	3,9 %	2,6 %
Päijät-Häme	994	1 036	1 071	4,1 %	4,2 %	3,4 %
Kymenlaakso	902	923	936	1,0 %	2,4 %	1,3 %
Etelä-Karjala	612	629	640	1,1 %	2,8 %	1,7 %
Etelä-Savo	782	803	815	3,2 %	2,7 %	1,5 %
Pohjois-Savo	1 329	1 378	1 407	3,1 %	3,7 %	2,1 %
Pohjois-Karjala	879	915	943	4,9 %	4,1 %	3,1 %
Keski-Suomi	1 308	1 350	1 376	2,9 %	3,2 %	1,9 %
Etelä-Pohjanmaa	1 012	1 046	1 065	4,9 %	3,3 %	1,8 %
Pohjanmaa	861	889	907	2,2 %	3,2 %	2,0 %
Keski-Pohjanmaa	343	357	369	2,9 %	4,1 %	3,4 %
Pohjois-Pohjanmaa	2 048	2 136	2 192	3,4 %	4,3 %	2,6 %
Kainuu	415	426	434	2,8 %	2,7 %	1,8 %
Lappi	1 045	1 088	1 122	3,6 %	4,1 %	3,1 %
Manner-Suomi yht.	27 139	28 172	28 922	3,4 %	3,8 %	2,7 %

Taulukko 3. Hyvinvointialueiden valtion rahoituksen kehitys v. 2026–2028.

2.2 Hyvinvointialueen tuloslaskelma

Kainuun hyvinvointialueen talousarvio vuodelle 2026 perustuu valtiovarainministeriön rahoituslaskelmaan (VM/HVO 22.9.2025), jonka mukaan yleiskatteinen rahoitus on 415,1 miljoonaa euroa, sisältäen pelastustoimen laskennallisen rahoituksen 9,8 miljoonaa euroa. Kokonaisrahoitus koostuu laskennallisesta rahoituksesta (415,2 miljoonaa euroa) ja siirtymätasauksesta (-0,1 miljoonaa euroa).

Toimintatuloja arvioidaan kertyvän 53,9 miljoonaa euroa, joista suurin erä on maksutulot (32,5 miljoonaa euroa). Toimintamenot ovat yhteensä 449,2 miljoonaa euroa, joista suurin osa on henkilöstömenoja (240,5 miljoonaa euroa) ja palvelujen ostoja (151,5 miljoonaa euroa). Toimintakate on -395,3 miljoonaa euroa, valtion rahoitus on 415,1 miljoonaa euroa ja rahoituserät ovat yhteensä -1,7 miljoonaa euroa. Vuosikate on 18,2 miljoonaa euroa, ja poistojen (11,5 miljoonaa euroa) jälkeen ylijäämä on 6,7 miljoonaa euroa.

Hyvinvointialueilta edellytetään voimassa olevan lainsäädännön mukaan vuosina 2023–2024 kertyneiden kumulatiivisten alijäämien kattamista vuoden 2026 loppuun mennessä. Vaikka talouden sopeuttamista ja rakenteiden uudistamista on tehty ja niitä jatketaan edelleen strategian mukaisesti, tämän aikataulun puitteissa tapahtuvaa alijäämien kattamista ei voida pitää realistisena. Se edellyttäisi niin voimakkaita vähennystarpeita palvelutuotannossa, että se muodostaisi riskin alueen asukkaiden perustuslaillisten oikeuksien vaarantumiseen. Mikäli Kainuun hyvinvointialueelta edellytetään kumulatiivisten alijäämien kattamista vuoden 2026 loppuun mennessä, se joutuu hakemaan lakisääteisten sosiaali- ja terveystalouden turvaamiseksi sekä pelastustoimen järjestämiseksi valtion lisärahoitusta.

Valtiovarainministeriön 17.6.2025 julkaiseman tiedotteen mukaan VM valmistelee hyvinvointialueiden talouden ohjauksen sääntelyyn väliaikaista täydennystä. Tämän mukaan täysimääräisesti talouttaan tasapainottaville hyvinvointialueille voitaisiin harkinnanvaraisesti myöntää mahdollisuus kattaa ennen vuotta 2025 syntyneet alijäämät viimeistään vuoden 2028 loppuun mennessä. Lisäaika edellyttäisi, että hyvinvointialueelle ei kerry uutta alijäämää vuodelta 2025.

Vuosilta 2023 ja 2024 kertynyt kumulatiivinen alijäämä on yhteensä 30,2 miljoonaa euroa. Talousarviota 2026 laadittaessa vuoden 2025 tulosennuste on niukasti positiivinen, eli 2,1 miljoonaa euroa. Talousarvion 2026 toimintakate on 1,4 % suurempi ja toimintamenot 0,6 % pienemmät kuin vuoden 2025 tulosennusteessa. Ylijäämäisen tuloksen varmistamiseksi loppuvuodeksi 2025 on määrätty mm. hankinta- ja rekrytointikielto. Keväällä 2025 vuosien 2026–2028 taloussuunnitteluraami asetettiin tasolle, jolla kumulatiiviset alijäämät tulisivat katetuiksi vuoden 2027 loppuun mennessä. Taloussuunnittelun edetessä on todettu, että kumulatiivisten alijäämien kattamisajan jatkaminen vuoden 2028 loppuun saakka mahdollistaa korkeintaan 1,5 %:n suuruisen vuotuisen toimintakulujen kasvun vuosina 2027 ja 2028. Tämän tiukempaa taloustavoitetta ei ole realistista asettaa ilman riskiä lakisääteisten sosiaali- ja terveystalouden turvaamisen sekä pelastustoimen järjestämisen vaarantumisesta, mikä aiheuttaisi väistämättömän tarpeen hakea valtiolta lisärahoitusta näiden palvelujen turvaamiseksi.

Talousarviokirjan tuloslaskelmataulukot sisältävät vain ulkoiset erät.

	TP 2024	KS 2025	Kum tot 1 - 09. 2025	Vuosiennuste 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
MYYN TITUOTOT	17 081	16 518	11 876	16 500	12 241	12 255	12 255
MAKSUTUOTOT	27 086	30 438	22 397	29 500	32 451	32 516	32 516
TUET JA AVUSTUKSET	11 368	7 161	7 326	11 700	5 379	5 379	5 379
MUUT TOIMINTATUOTOT	4 661	3 828	2 848	4 100	3 839	3 850	3 850
TOIMINTATUOTOT	60 196	57 945	44 447	61 799	53 909	54 000	54 000
HENKILÖSTÖKULUT	-217 846	-226 441	-167 577	-228 500	-240 486	-243 809	-247 575
PALVELUJEN OSTOT	-158 509	-158 953	-121 492	-165 600	-151 497	-153 590	-155 963
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-27 578	-30 484	-21 202	-28 300	-27 917	-28 303	-28 740
AVUSTUKSET	-8 001	-7 996	-6 335	-8 000	-8 717	-8 837	-8 974
MUUT TOIMINTAKULUT	-21 111	-20 710	-16 285	-21 300	-20 561	-20 845	-21 167
TOIMINTAKULUT	-433 045	-444 585	-332 891	-451 700	-449 178	-455 385	-462 418
TOIMINTAKATE	-372 848	-386 640	-288 443	-389 901	-395 269	-401 385	-408 418
VALTIONOSUDET	374 310	403 944	302 944	403 909	415 131	426 000	434 000
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	329	-1 753	228	-800	-1 668	-1 865	-1 780
VUOSIKATE	1 791	15 551	14 729	13 208	18 194	22 750	23 802
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-12 769	-11 590	-8 354	-11 100	-11 532	-12 004	-13 085
TILIKAUDEN TULOS	-10 979	3 961	6 375	2 108	6 662	10 746	10 717

Taulukko 4. Kainuun hyvinvointialueen talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2028.

Talousarvion lähtökohdat ja riskit

Talousarvio 2026 on laadittu suunniteltuun toimintaan nähden realistiseksi, mutta kuitenkin vahvasti toiminnan kustannustehokkuuteen ohjaavaksi.

Kumulatiivisten alijäämien kattamista vuoden 2026 loppuun mennessä ei ole nähty mahdollisena hyvinvointialueille säädetyt velvoitteet huomioiden. Vuotuinen alijäämäkierre pyritään katkaisemaan vuonna 2025. Jatkossa vuosittaista ylijäämää pyritään kerryttämään siten, että kumulatiiviset alijäämät olisivat kokonaisuudessaan katettu suunnittelukauden loppuun mennessä, eli viimeistään vuonna 2028. Velvoite vuosina 2023 ja 2024 kertyneiden alijäämien tätä nopeammasta kattamisesta aiheuttaisi tarpeen hakea valtiolta lisärahoitusta lakisääteisten palvelujen turvaamiseksi.

Talousarvion toteutumiseen liittyy riskejä, jotka toimialueet ovat esittäneet toiminnallisissa suunnitelmissaan. Käytötalouden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää myös jatkossa merkittäviä konkreettisia toiminnallisia ja rakenteellisia muutoksia. Talousarviota tullaan arvioimaan uudelleen vuoden 2026 alussa, jolloin vähimmäistavoitteena on alkuperäisen talousarvioraamin mukainen toimintakatetaso.

Taloussuunnitelmaan sisältyy pitkäaikaisen lainan nostovaraus (23,4 miljoonaa euroa) vuodelle 2026 myönnetyn lainanottovaltuuden puitteissa. Lainaa voidaan käyttää suunniteltujen investointien toteuttamiseksi sekä investointeja vastaavien sopimusten rahoittamiseksi taloussuunnittelukauden aikana.

2.3 Investoinnit

Hyvinvointialuelain (§ 16, 611/2021) mukaisesti hyvinvointialueen on vuosittain laadittava investointisuunnitelma seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana toteutettavista investoinneista ja niiden rahoituksesta.

Investointisuunnitelman ensimmäinen vuosi on sitova ja loput suunnitelmavuodet ohjeellisia. Investointisuunnitelma on jaettu pysyviin vastaaviin ja investointeja vastaaviin sopimuksiin. Pysyvien vastaavien investoinnit jaotellaan ministeriön ohjeiden mukaisesti rakennuksiin, laite- ja kalustohankintoihin, ICT ja muihin aineettomiin hyödykkeisiin sekä muihin investointeihin.

Vuosien 2026–2027 taloudellisesti merkittävimmät rakennushankkeet ovat uusi ravintokeskus, lastenkoti ja vammaisten lasten asuinyksikkö sekä mielenterveys- ja päihdekuntoutujien kuntoutuksen ja asumispalvelujen kokonaisuus, yhteensä 13,0 miljoonaa euroa. Talouskeskuksen peruskorjaus (12,5 miljoonaa euroa) ajoittuu investointisuunnitelmassa vuosille 2028–2030.

Investointeja vastaavien sopimusten suunnitelma sisältää Kuhmon ja Paltamon paloasemahankkeet, Suomussalmen sotekeskus-hankkeen, sekä iäkkäiden palveluasumisyksikön rakennushankkeen Kajaaniin.

Investointisuunnitelma (1000 e)	2026	2027	2028	2029	2030	Yht.
Pysyvät vastaavat	13 993	12 344	7 196	11 850	10 841	56 224
Rakennukset	8 440	4 850	650	6 150	6 150	26 240
Laite- ja kalustohankinnat	3 653	5 044	4 096	3 000	1 991	17 784
, josta pelastuslaitoksen osuus kalustohankinnoista	425	425	465	485	425	2 225
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	1 900	2 450	2 450	2 700	2 700	12 200
Muut investoinnit						0
Investointeja vastaavat sopimukset	21 000	10 625				31 625
Rakennukset	21 000	10 625				31 625
, joista pelastuslaitoksen osuus	7 500	2 625				10 125
Laite- ja kalustohankinnat						0
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet						0
Muut investoinnit						0
Omaisuuksien luovutukset						0
Rakennukset						0
Laite- ja kalustohankinnat						0
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet						0
Muut investoinnit						0
Investointituet						0
Investointien rahoitus						
Toiminnan rahavirta (=vuosikate+tulorahoituksen korjauserät + satunnaiset erät)	18 194	22 750	23 802	13 246	14 000	91 992
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-13 993	-12 344	-7 196	-11 850	-10 841	-56 224
Rahoitusosuudet investointimenoihin						0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot						0
Lainakannan muutos	14 156	-10 414	-10 414	-10 414	-10 414	-27 500
Rahavarojen muutos	18 357	-8	6 192	-9 018	-7 255	8 268

Taulukko 5. Investointisuunnitelma 2026–2030.

2.4 Rahoituslaskelma

Talousarvion rahoitusosan rahoituslaskelma muodostuu hyvinvointialueen varsinaisen toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirtojen muutoksista.

Toiminnan rahavirta osoittaa, missä määrin hyvinvointialue pystyy tilikauden aikana toiminnan avulla saamaan rahavaroja toimintaedellytysten säilyttämiseen, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun.

Investointien rahavirta osoittaa rahavarojen käytön, jonka avulla hyvinvointialue järjestää palvelutuotannon edellytykset ja kerryttää tulevia rahavirtoja pitkällä aikavälillä.

Toiminnan ja investointien rahavirran ylijäämäinen välitulos osoittaa, kuinka paljon varoja jää käytettäväksi netto-antolainaukseen, lainojen lyhennykseen ja rahavarojen lisäykseen. Alijäämäinen välitulos puolestaan osoittaa, kuinka paljon menoja joudutaan kattamaan olemassa olevia rahavaroja vähentämällä tai lainoja lisäämällä.

Rahoituksen rahavirrat osoittavat antolaina- ja muiden saamisten, toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihtomaisuuden sekä oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana.

Toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirtojen yhteenlaskettu muutos vastaa taseesta laskettua rahavarojen muutosta. Talousarvion yhteydessä esitetään rahoitussuunnitelma vuosille 2026–2028.

Rahoituslaskelma 1000 €					
Kainuun hyvinvointialue	TP2024	ENN2025	TA2026	TS2027	TS2028
Vuosikate	1 791	13 208	18 194	22 750	23 802
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-737	0	0	0	0
Toiminnan rahavirta	1 054	13 208	18 194	22 750	23 802
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-4 523	-7 378	-13 993	-12 344	-7 196
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
Investointien rahavirta	-4 523	-7 378	-13 993	-12 344	-7 196
Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta	-3 469	5 830	4 201	10 406	16 606
Antolainauksen muutokset	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten lisäys	-25	-25	-25	-25	-25
Antolainasaamisten vähennys	25	25	25	25	25
Lainakannan muutokset	-8 074	-8 074	14 156	-10 414	-10 414
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	23 400	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 074	-8 074	-9 244	-10 414	-10 414
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-4 469	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-12 544	-8 074	14 156	-10 414	-10 414
Rahavarojen muutos	-16 013	-2 244	18 357	-8	6 192
Rahavarojen muutos	-16 013	-2 244	18 357	-8	6 192
Kassavarat 31.12.	31 229	28 985	47 342	47 334	53 526
Kassavarat 1.1.	47 242	31 229	28 985	47 342	47 334
Lainamäärä	150 000	141 926	156 082	145 668	135 254
Lainanottovaltuus	0	0	23 420		
Investointeja vastaavat sopimukset		-23 900	-21 000	-10 625	0

Taulukko 6. Rahoituslaskelma 2026–2028.

2.5 Talousarvion sitovuus ja raportointi

Aluevaltuusto vastaa hyvinvointialueen toiminnasta ja taloudesta. Se määrittelee toiminnan tavoitteiden sitovuuden ja talousarvion noudattamista koskevat määräykset. Talousarvion käyttötalousosassa hyvinvointialueen toimintakate (toimintamenojen ja -tulojen erotus) on määritetty aluevaltuustoon nähden sitovaksi. Toimialuejohtajan tulee varmistaa, että toimialueen määrärahat eivät ylitä, ja tarvittaessa tehdä esityksiä määrärahojen muuttamiseksi. Muutokset tulee tehdä siten, että aluevaltuustoon nähden sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen ei vaarannu.

Tuloslaskelmassa sitovuustaso on hyvinvointialueen vuosikate, rahoitusosassa rahavarojen muutos ja investointiosassa sitovuustaso on ministeriöille toimitetun investointisuunnitelman mukainen. Aluehallitus voi päättää hyvinvointialuetta sitovista kiireellisistä maksuista ilman määrärahaa, mutta sen on viipymättä tehtävä esitys määrärahan myöntämisestä tai korottamisesta.

Hyvinvointialueen taloustilanteesta raportoidaan aluevaltuuston kokouksissa. Talousarvion toteutumisesta raportoidaan neljännesvuosittain aluevaltuustolle, aluehallitukselle ja tarkastuslautakunnalle, ja osavuositarkastuksissa annetaan myös tilinpäätösnäyttö.

3. Käyttötalousosa toimialueittain

Käyttötalousosassa on kuvattu toimialueiden ja palvelualueiden määrärahat ja tuloarviot. Lisäksi on esitetty kunkin toimialueen tehtävät, tavoitteet ja toimintasuunnitelmat.

Toimialueiden talousarvio- ja taloussuunnitelmalukuja 2026–2028 ei ole verrattu tilinpäätökseen 2024 eikä talousarvioon 2025, koska aiemmilta vuosilta ei ole saatavissa vertailukelpoisia tietoja johtuen 1.1.2026 voimaan tulevasta organisaatiouudistuksesta sekä Puolangan alueen aiemmin ulkoistettujen sosiaali- ja terveystalouden sisällyttämisestä hyvinvointialueen omaan palvelutuotantokokonaisuuteen.

3.1 Hyvinvointialueen hallinto

Hyvinvointialueen hallinnosta on säädetty hyvinvointialueissa sekä ohjeistettu tarkemmin hallintosäännössä.

Aluevaltuustossa on 59 aluevaaleilla valittua poliittista luottamushenkilöä, jotka käyttävät ylintä päätösvaltaa hyvinvointialueella. Valtuusto valitsee muiden toimielinten jäsenet ja määrittelee niiden tarkemmat tehtävät. Uutena päätöksentekoa valmistelevana rakenteena hyvinvointialueella otetaan käyttöön valiokuntamalli. Aluevaltuuston alaisuudessa toimii kolme valiokuntaa: Lasten, nuorten ja perheiden asioiden valiokunta, työikäisten asioiden valiokunta ja ikäihmisten ja vammaisten asioiden valiokunta.

Aluehallitukseen kuuluu 11 jäsentä poliittisten voimasuhteiden mukaisesti. Hallitus johtaa hyvinvointialueen toimintaa, hallintoa ja taloutta, joista käytännön tasolla vastaa hyvinvointialuejohtaja omine alaisineen. Viiranhaltijat ja työntekijät toteuttavat päätöksentekijöiden linjaukset ja huolehtivat päivittäisen toiminnan sujuvuudesta.

Aluehallituksen alaisena toimiva yksilöasioiden jaosto tekee mm. asiakasta koskevat toimitelmille kuuluvat yksilöpäätökset tai muutoksenhakuratkaisut.

Tarkastuslautakunta vastaa lakisääteisistä tehtävistä hallinnon ja talouden tarkastukseen liittyen.

Aluevaalilautakunnan tehtävänä on vahvistaa aluevaalien ehdokasasettelu ja vaalitulos.

Hyvinvointialueen lakisääteiset vaikuttamistoimitelmit ovat nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto. Niiden tehtävänä on tuoda kohderyhmiensä ääni kuuluviin hyvinvointialueen toiminnassa ja päätöksenteossa.

Hyvinvointialueen johtoon kuuluu hyvinvointialuejohtaja ja hänen alaisuudessaan toimiva sisäinen tarkastus.

Hallinnon talousarvio

Hallinnon kustannukset muodostuvat hyvinvointialueen johdon henkilöstökustannuksista, hallinnon yleiskustannuksista, tilintarkastusten sekä luottamushenkilöhallinnon toiminnasta (kokouspalkkioista, kulukorvauksista sekä kokousten järjestämisen kustannuksista). Järjestöavustukset (150 000 €) sisältyvät aluehallituksen talousarvioon 2026. Aiempina vuosina tämä erä on kohdentunut hyvinvointi- ja yhdyspintalautakunnan talousarvioon ja toteutumatietoihin.

	TA 2026	TS 2027	TS 2028
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
HENKILÖSTÖKULUT	-750	-760	-772
PALVELUJEN OSTOT	-399	-405	-411
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-11	-11	-11
AVUSTUKSET	-209	-212	-215
MUUT TOIMINTAKULUT	-523	-530	-539
TOIMINTAKULUT	-1 892	-1 918	-1 948
TOIMINTAKATE	-1 892	-1 918	-1 948

		TP 2024	KS 2025	Kum tot 1 - 09. 2025	Ennuste 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Aluevaltuusto	HENKILÖSTÖKULUT	-187 804	-180 000	-83 538	-158 000	-213 123	-216 055	-219 435
	PALVELUJEN OSTOT	-62 388	-42 460	-45 447	-61 000	-60 000	-60 826	-61 777
	AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	0	-1 300	-4 431	-5 000	-7 300	-7 400	-7 516
	AVUSTUKSET	-132 698	-88 500	-60 704	-89 000	-59 000	-59 812	-60 747
	MUUT TOIMINTAKULUT	-13 067	-14 890	-7 950	-11 689	-12 000	-12 165	-12 355
	TOIMINTAKULUT	-395 957	-327 150	-202 071	-324 689	-351 423	-356 258	-361 831
Aluehallitus	HENKILÖSTÖKULUT	-176 922	-100 800	-85 619	-130 000	-140 000	-141 926	-144 146
	PALVELUJEN OSTOT	-68 963	-62 140	-40 844	-60 000	-55 000	-55 757	-56 629
	AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 981	-720	-1 580	-3 000	-1 000	-1 014	-1 030
	AVUSTUKSET	0	0	0	0	-150 000	-152 064	-154 442
	MUUT TOIMINTAKULUT	-55 004	-45 650	-12 840	-25 000	-40 000	-40 550	-41 185
	TOIMINTAKULUT	-302 870	-209 310	-140 883	-218 000	-386 000	-391 311	-397 432
Tarkastuslautakunta ja tilintarkastus	HENKILÖSTÖKULUT	-18 695	-20 100	-7 194	-15 000	-27 980	-28 365	-28 809
	PALVELUJEN OSTOT	-31 488	-40 125	-33 769	-36 685	-49 250	-49 928	-50 709
	AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	0	0	-22	0	0	0	0
	MUUT TOIMINTAKULUT	-81	0	-35	-72	-100	-101	-103
	TOIMINTAKULUT	-50 264	-60 225	-41 020	-51 757	-77 330	-78 394	-79 620
Lautakunnat	HENKILÖSTÖKULUT	-15 726	-18 760	-18 925	-25 000	0	0	0
	PALVELUJEN OSTOT	-1 791	-94 000	-5 873	-8 850	0	0	0
	AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-221	0	-395	0	0	0	0
	AVUSTUKSET	-128 925	-150 000	-147 337	-150 000	0	0	0
	MUUT TOIMINTAKULUT	0	-500	-76 529	-77 040	0	0	0
	TOIMINTAKULUT	-146 663	-263 260	-249 058	-260 890	0	0	0
Hallituksen nimeämät toimikunnat	HENKILÖSTÖKULUT	-40 407	-49 660	-14 739	-34 174	-27 900	-28 284	-28 726
	PALVELUJEN OSTOT	-12 445	-26 570	-5 440	-10 278	-20 020	-20 295	-20 613
	AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 519	0	-90	-1 000	0	0	0
	MUUT TOIMINTAKULUT	-2	-2 500	0	-1	-1 000	-1 014	-1 030
	TOIMINTAKULUT	-54 374	-78 730	-20 270	-45 454	-48 920	-49 593	-50 369
Luottamushenkilöhallinto	TOIMINTAKULUT	-950 128	-938 675	-653 301	-900 791	-863 673	-875 556	-889 251

Taulukko 7. Kainuun hyvinvointialueen hallinnon talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2028, josta eriytettyinä luottamushenkilöhallinnon taloustiedot.

3.2 Strateginen ohjaus

3.2.1 Toiminnan kuvaus

Vuoden 2026 alusta järjestämisen tuen yksikkö muuttuu strategiseksi ohjausyksiköksi. Muutoksella pyritään vahvistamaan toimialueiden tukea ja ohjausta sekä kehittämään organisaation yhteisiä käytäntöjä.

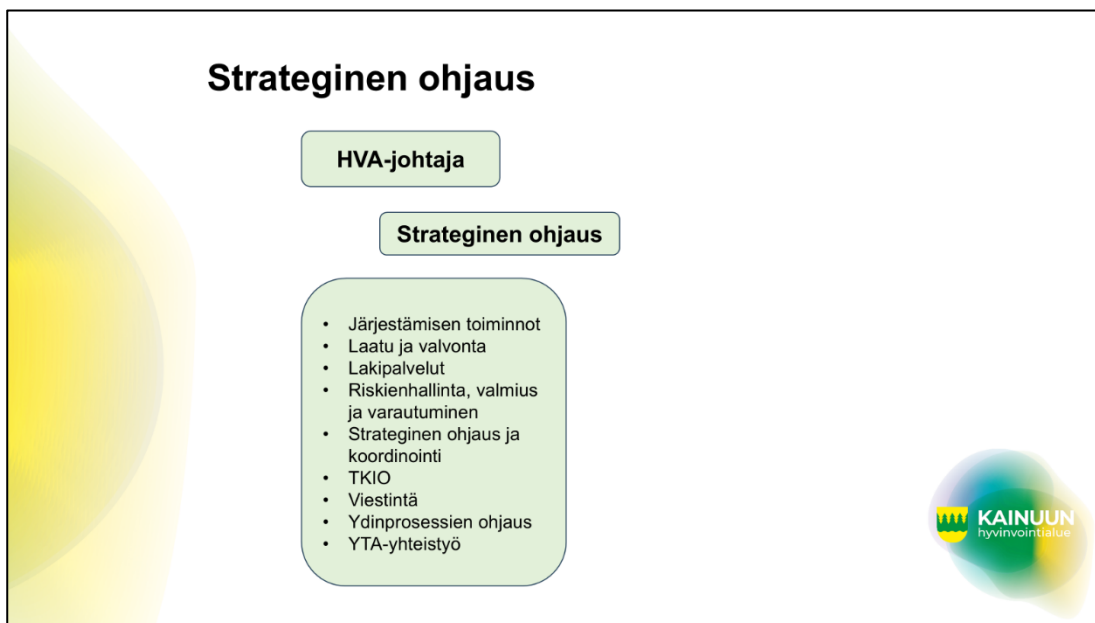
Strategisen ohjauksen yksikön päätehtävinä ovat

- Yhteensovittaa, kehittää, ohjata ja valvoa lainsäädännön mukaisesti Kainuun hyvinvointialueen palvelujen järjestämistä ja tuottamista.
- Toteuttaa laaja-alaista valmistelu- ja taustatyötä eri sidosryhmien kanssa sekä paikallisesti että kansallisesti.
- Vastata laadunhallinnasta sekä toimintaprosessien katselmoinnista ja arvioinnista osana kokonaislaadun kehittämistä.
- Koordinoida hyvinvointialueen kehittämis- ja innovaatiotoimintaa sekä organisaation valmiuden ja varautumisen tehtäviä.
- Tukea ja kehittää hyvinvointialueen sisäistä ja ulkoista viestintää

Strategisen ohjauksen yksikössä työskentelee sosiaali- ja terveydenhuollon, juridiikan, laadunhallinnan ja valvonnan, kehittämisen, valmiuden ja varautumisen sekä viestinnän asiantuntijoita. Asiantuntijat tukevat hyvinvointialueen johtoa, hallintoa sekä palveluita eri valmistelu-, suunnittelu- ja toimeenpanotehtävissä.

Strateginen ohjausyksikkö vastaa hyvinvointialueen kehittämis- ja innovaatiotoiminnasta valtakunnalliset tavoitteet huomioiden. Yksikkö vastaa myös hyvinvointialueen ja ministeriöiden lakisääteisten vuosittaisten ohjausneuvotteluiden sisällön organisoinnista ja kokoamisesta. Se koordinoi THL:n ja muiden arviointiraporttien sisältöihin liittyvää yhteistyötä alueella.

Strategisen ohjauksen yksikköä johtaa järjestämisjohtaja Eija Tolonen.

Kuva 5. Strategisen ohjauksen yksikön toiminnot

3.2.2 Tavoitteet ja toimintasuunnitelma

Strategisen ohjausyksikön toimintaa ohjaavat hyvinvointialuestrategia ja muut tavoitteet sekä niiden toimeenpano. Strategisessa ohjauksessa pyritään varmistamaan, että hyvinvointialueen toiminta tukee strategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Tavoitteena on yhdistää eri toimialueita yhteisen suunnan ja tavoitteiden saavuttamisessa muutosohjelmaan kirjattujen toimenpiteiden mukaisesti.

Talouden tasapainottamisen haasteet ovat yhteisiä toimialueiden kanssa, erityisesti palvelujen järjestämisen näkökulmasta. Kustannusten kasvua pyritään hillitsemään lisäämällä tiedolla johtamisen kyvykkyyttä, laajentamalla yhteistyötä YTA-alueella ja kehittämällä uusia toimintatapoja yhdessä toimialueiden kanssa.

Toimintasuunnitelmat vuodelle 2026 on laadittu tiimirakenteen mukaisesti.

TKIO

Tutkimus, kehittäminen, innovaatio ja oppiminen -toiminta eli TKIO edistää hyvinvointialueen strategisten tavoitteiden toteutumista ja tukee palvelujen uudistamista.

Kehittämistiimin tehtäväkokonaisuudet koostuvat hanketoiminnan ja muun kehittämisen, innovoinnin ja tutkimustoiminnan edistämisestä sekä mm. eri ohjelmien ja palvelutoiminnan tuesta.

Kehittämis- ja innovaatiotoiminta

- Kehittämis- ja innovaatiohankkeiden tuki, taloushallinta ja koordinointi
- Tietojohtamisen edistäminen
- Oppilaitosyhteistyön TKIO-toiminnan koordinointi
- Tutkimustoiminnan ja -projektien aktivointi, tutkimus- ja opinnäytetöiden koordinointi
- Yhteiskehittämislustan sisällön ja prosessien hallinta, kehitysideoiden koordinointi

Ohjelmatyö ja palveluiden tuki

- Hyvinvointi-, terveys- ja turvallisuustyön (HyTeTu) koordinointi ja edistäminen hyvinvointialueen sisällä ja yhdyspinnoilla
- Osallisuusohjelman toimenpiteiden toteutuksen seuranta, arviointi ja edistäminen
- Digitaalisten palvelujen ja tekoälyn käytön seuranta, arviointi ja edistäminen
- Sosiaalihuollon palvelujen tuki kirjaamisen ja rakenteellisen sosiaalityön osalta
- YTA-tasoiseen sosiaalialan osaamiskeskukseen liittyvä asiantuntijatyö

TKIO-toiminnan osalta vuonna 2026 kehittämistiimi toteuttaa sille kuuluvat tehtävät hyvinvointialueen strategian mukaisesti valtakunnalliset tavoitteet huomioiden. Kaikissa kokonaisuuksissa korostuu paikallinen, yhteistoimintalueen ja valtakunnallisen tason yhteistyö.

Laatu- ja valvonta

Laadunhallinnan ja valvonnan kokonaisuuteen kuuluu hyvinvointialueen lakisääteisten valvontatehtävien lisäksi toiminnan ja asiakas- ja potilasturvallisuuden jatkuva kehittäminen.

Laatu- ja valvontatiimin tehtävinä on

- tukea ja ohjata hyvinvointialueen laadunhallintaa, asiakas- ja potilasturvallisuutta ja omavalvontaa.
- vastata hyvinvointialueen laadunhallintajärjestelmän (ISO 9001) ylläpidosta ja laadunhallinnan rakenteista.
- koordinoita kansallisen asiakas- ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanoa sekä toteutuksen seurantaa ja arviointia.

Laatu- ja valvontatiimin toiminnan tarkemmat tavoitteet ja toimintasuunnitelma kirjataan laadunhallinnan toimintasuunnitelmaan, joka päivitetään tukemaan hyvinvointialueen strategiaa ja muutosohjelmaa sekä omavalvontaohjelmaa ja kansallista asiakas- ja potilasturvallisuusstrategiaa. Näiden mukaan tavoitteena on:

- Varmistaa ja vahvistaa hyvinvointialueen omavalvonnan toteutumista omavalvontaohjelman mukaisesti sekä kehittää omavalvonnan menetelmiä ja toimintamallia.
- Tukea hyvinvointialueen prosessijohtamista ja prosessien kokonaisvaltaista hallintaa.
- Kehittää hyvinvointialueen palautekäytäntöjä ja hyödyntää palaute- ja mittaristotietoa toiminnan jatkuvassa parantamisessa.
- Päivittää hyvinvointialueen laadunhallintajärjestelmä tukemaan strategian ja muutosohjelman täytäntöönpanoa.

Viestintä

Viestintä on osa hyvinvointialueen lakisääteisiä tehtäviä, joiden mukaan sen on tiedotettava palveluistaan, taloudesta ja päätöksistä sekä valmistelussa olevista asioista. Lisäksi se tukee organisaation perustehtävää eli terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämistä.

Kainuun hyvinvointialue noudattaa hajautetun viestinnän mallia eli toiminnallinen ja viestinnällinen vastuu on toimintayksiköillä.

Viestintätiimin tehtävinä on

- tukea ja kehittää hyvinvointialueen viestintää.
- toimia hyvinvointialueen johdon ja henkilöstön tukena kaikissa viestinnän tehtävissä.
- vastata hyvinvointialueen mediatiedotteiden julkaisusta ja sosiaalisen median päätilien päivityksistä.
- ylläpitää hyvinvointialueen graafisen ilmeen mukaisia materiaaleja.
- tuottaa valokuva- ja videoaineistoja.
- vastata kriisiviestintään ja varautumiseen liittyvästä valmiudesta.

Toimintaa ohjaa viestintäohjelma, joka päivitetään tukemaan hyvinvointialueen strategiaa vuoden 2026 alussa. Tämän pohjalta laaditaan myös tulevat operatiivisen tason tavoitteet ja toimenpiteet. Siihen asti voimassa ovat nykyiset painopisteet (hajautetun viestinnän tehostaminen, kohdentuvuuden ja selkeyden vahvistaminen ja rekrytoinnin tukeminen).

Tavoitteina vuodelle 2026 ovat:

- Kehittää hyvinvointialueen yksiköiden viestintää korostamalla omatoimisuutta sekä tarjoamalla tukipalveluita.
- Tukea yksiköiden rekrytointia lisäämällä näkyvyyttä ja tunnettuutta työmarkkinoilla.
- Vahvistaa asiakastytytyväisyyttä kohdentamalla ja selkeyttämällä viestintää.
- Tukea avointa ja monikanavaista henkilöstöviestintää eri palvelutavoin.

3.2.4 Talousarvio

	TA 2026	TS 2027	TS 2028
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
TUET JA AVUSTUKSET	1 208	1 208	1 208
TOIMINTATUOTOT	1 208	1 208	1 208
HENKILÖSTÖKULUT	-2 210	-2 240	-2 275
PALVELUJEN OSTOT	-526	-534	-542
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-17	-17	-18
MUUT TOIMINTAKULUT	-75	-76	-77
TOIMINTAKULUT	-2 828	-2 867	-2 912
TOIMINTAKATE	-1 620	-1 659	-1 704

Taulukko 8. Strategisen ohjauksen talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2028.

lääkäiden palveluihin liittyvät ostopalvelut- ja asiakasohjaus sekä hankintatoimi ovat siirtyneet hallintopalveluihin. Hallintolakimiehen tehtävä on siirtynyt strategiseen ohjaukseen. Puolangan sosiaali- ja terveystaloudet siirtyvät hyvinvointialueen omaksi toiminnaksi ja sen osalta talousarvioperusteet sisältävät muutoksia eri toiminnoissa.

Kehittämistoiminnan osalta talousarvioon vaikuttavat sekä käytettävissä oleva rahoitus että strategiset valinnat.

3.3 Hallintopalvelut

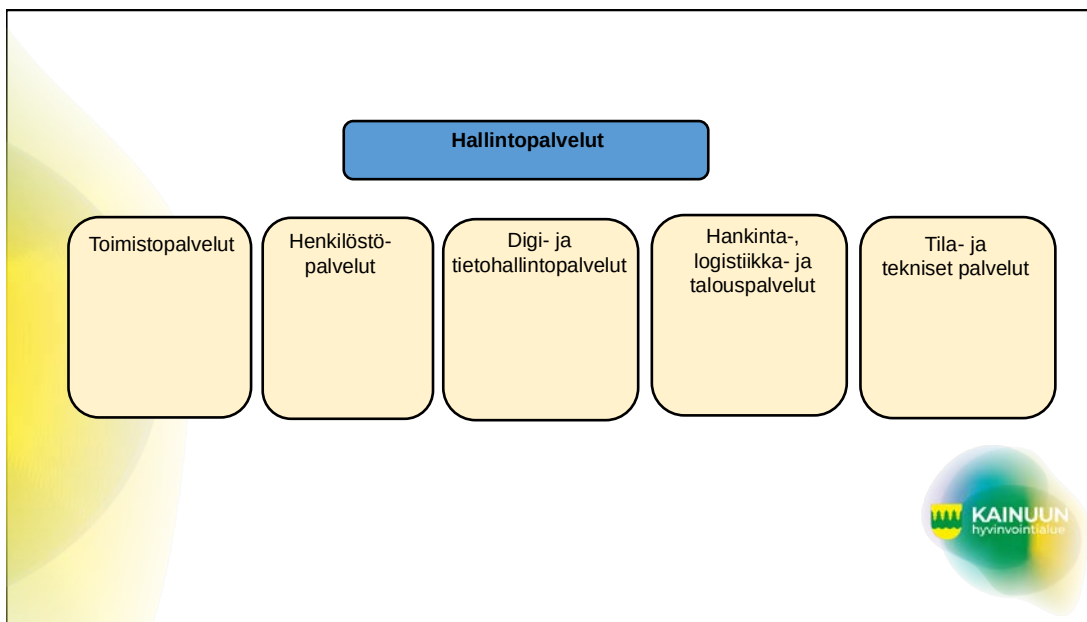
3.3.1 Toimialueen kuvaus

Hallintopalveluiden tehtävänä on muodostaa perusta sujuvalle ja tehokkaalle organisaation toiminnalle ja päätöksenteolle ja mahdollistaa ydintoimintojen toteuttaminen.

Hallintopalvelut koostuvat viidestä palveluyksiköstä: toimistopalvelut, henkilöstöpalvelut, hankinta-, logistiikka- ja talouspalvelut, digi- ja tietohallintopalvelut, tila- ja tekniset palvelut.

Hallintopalveluiden kehittämisessä painotetaan erityisesti prosessien selkeyttämistä ja resurssien optimaalista käyttöä. Lisäksi pyritään vahvistamaan yhteistyötä eri yksiköiden välillä, jotta tukipalveluiden tuki organisaation ydintoiminnoille olisi mahdollisimman vaikuttavaa ja joustavaa.

Toimialuejohtajana toimii Timo Halonen.

Kuva 6. Hallintopalveluiden palveluyksiköt.

3.3.2 Tavoitteet ja toimintasuunnitelma

Hallintopalveluiden perustehtävässä onnistuminen edellyttää hallinnollisten prosessien ja uudistamista ja kehittämistä. Tavoitteena on myös varmistaa päätöksenteon selkeät toimintamallit, avoimuus ja vaikuttavuus. Hallintopalvelut ylläpitää talouden tilannekuvaa, analysoi kustannustehokkuutta ja vahvistaa organisaation kustannustietoisuutta ja talouden suunnitelmallisuutta.

Hallintopalveluiden tavoitteena on myös toteuttaa johdonmukaista ja selkeää henkilöstöpolitiikkaa sekä vahvistaa työnantajakuva ja henkilöstön työhyvinvointia. Lisäksi tavoitteena on tukea muita toimialueita digitaalisten palvelujen ja sähköisten prosessien kehittämisessä ja käyttöönotossa. Hallintopalvelut huolehtii hyvinvointialueen aktiivisesta ja kustannustehokkaasta toimitilapolitiikasta ja lukuisista muista tukipalveluista.

3.3.3 Yksiköiden toimintasuunnitelmat

Toimistopalvelut

Toimistopalveluiden palveluyksikkö aloittaa toimintansa 1.1.2026 ja se tuottaa keskitetysti koko Kainuun hyvinvointialueen sihteeripalvelut osana moniammatillista työtä. Uuden yksikön käynnistäminen ja organisoituminen vie aikansa, mutta tavoitteena on yhtenäistää hyvinvointialueen toimintaprosesseja ja saada aikaan toimivampia käytänteitä.

Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöpalveluiden perustehtävänä on huolehtia työnantajan velvoitteista ja palvelussuhdeasioista, jotka sisältävät palkkahallinnon ja palvelussuhdeasiat, rekrytoinnin, työterveyspalveluiden järjestämisen sekä työhyvinvoinnin tukemisen. Näiden lisäksi henkilöstöpalvelut vastaavat työsuojelun ja työturvallisuuden, yhteistoiminta- ja neuvottelutehtävien ja osaamisen kehittämisen toiminnoista.

Henkilöstöpalveluiden keskeiset tavoitteet vuonna 2026 liittyvät henkilöstöstrategian päivittämiseen ja jalkauttamiseen. Myös hyvinvointialueen hybridityömalli ja siihen liittyvä ohjeistus uudistetaan. Käytössä olevaa osaamisen

kehittämisen -mallia jalkautetaan ja täsmätyökykyisten työmahdollisuuksia edistetään. Vuonna 2025 uudistettu perehdyttämishjelma otetaan käyttöön ja kehitetään edelleen.

Digi- ja tietohallintopalvelut

Digi- ja tietohallintopalvelut vastaavat Kainuun hyvinvointialueen ICT-palveluista ja tukevat Kainuun hyvinvointialueen palveluiden digitalisaatiota. Palveluihin kuuluvat ICT-infran kehittäminen ja ylläpito, käyttäjätuki, sote-järjestelmien tuki sekä digitaalisten palveluiden tuki (mm. Omasote-digitaalinen palvelualusta sekä hoitajakutsu- ja teletekniikan palvelut).

Palvelut tuotetaan pääosin omalla henkilöstöllä ja yhteistyössä kumppaneiden kanssa. Tavoitteena on ylläpitää ja kehittää organisaation tarvetta vastaavia ja vaikuttavia tukipalveluita, tietojärjestelmiä ja digitaalisia palveluita. Lisäksi panostetaan henkilöstön osaamiseen sekä tietoturvan ja kyberturvallisuuden jatkuvaan kehittämiseen.

Tietohallinnon strategisia tavoitteita vuodelle 2026 ovat ICT-kustannusten kasvun hillitseminen ja digitaalisten palveluiden vakiinnuttaminen toimintaan. Lisäksi kartoitetaan ja arvioidaan tekoäly- ja automaattioratkaisujen hyödyllisyyttä ja kustannusvaikuttavuutta ja tuetaan mahdollisten ratkaisujen käyttöönottoa.

Hankinta-, logistiikka- ja talouspalvelut

Hankintapalvelut siirtyy organisaatiouudistuksessa hallintopalvelujen toimialueelle. Kokonaisuuteen kuuluvat sekä strategiset hankinnat että operatiiviset tavara- materiaali- ja laitehankinnat. Toimintaa ohjaa hyvinvointialueen strategia. Keskeisiä tavoitteita ovat kustannustehokkuuden parantaminen, hankintaprosessien ennakoitavuuden ja läpinäkyvyyden lisääminen sekä hankintaosaamisen kehittäminen koko organisaatiossa. Lisäksi parannetaan kustannusten seuranta hankinta-analysin avulla ja vahvistetaan tiedolla johtamista. Vuoden aikana valmistaudutaan hankintojen tietovarantoa koskevan lain voimaan tulon.

Logistiikkapalvelut vastaa materiaalogistiikasta, sisälähettilä- ja hoitologistiikkapalveluista, alueen kuljetuksista sekä sisäisestä kierrätys- ja muuttotoimintaa. Lisäksi yksikön vastuulle kuuluu yhteydenpito sopimustoimittajiin, sopimuksien valvominen ja reklamaatioiden käsittely. Materiaalogistiikan osalta tavoitteena on mm. automatisoinnin lisääminen (varastoautomaatit), tavarakierron nopeuttaminen eli väliavarastoinnin vähentäminen ja suoratoimituksien kasvattaminen, hukan vähentäminen ja toimitusvarmuuden kasvattaminen ja hoitohenkilökunnan työajan vapauttaminen.

Talouspalvelut tuottaa taloushallinnon palvelujen kokonaisuuden organisaation omana toimintana. Näihin kuuluvat talous- ja toimintasuunnittelu, kirjanpito, maksuliikenne, ostolaskujen käsittely sekä laskutus ja perintä. Tavoitteena on tukea organisaation johtamista ja päätöksentekoa sekä tuottaa talouden raportointi mahdollisimman laadukkaasti, kustannustehokkaasti ja oikea-aikaisesti.

Tila- ja tekniset palvelut

Tila- ja tekniset palvelut tuottaa kustannustehokkaita toimitila- ja lääkintälaittepalveluja hyvinvointialueelle.

Vuonna 2026 keskitytään Kainuun hyvinvointialueen omistamien kiinteistöjen kehittämiseen, huoltoon ja ylläpitoon sekä käyttäjäpalvelujen tuottamiseen joustavasti ja kustannustehokkaasti. Tämän lisäksi edistetään käynnissä olevia energiatehokkuushankkeita, oman taseen rakennusinvestointihankkeita Kajaanissa sekä vuokratilahankkeita kunnissa.

Kiinteistötekniikka tuottaa myös tilahallinta- ja käyttäjäpalveluja omistettuihin ja vuokrattuihin tiloihin. Vuokratilojen tilatehokkuuden nostaminen on osa talouden tasapainottamista. Tekniset palvelut osallistuvat myös palveluverkon uudistamiseen liittyviin investointihankkeisiin ja tuottavat tilatietoa johdon päätöksenteon tueksi.

Lääkintälaittehuolto varmistaa lääkintälaitteiden turvallisuuden ja toteuttaa huoltopalvelut kustannustehokkaasti.

3.3.4 Toimialueen talousarvio

	TA 2026	TS 2027	TS 2028
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
MYYNTITUOTOT	698	699	699
MAKSUTUOTOT	50	50	50
TUET JA AVUSTUKSET	1 326	1 326	1 326
MUUT TOIMINTATUOTOT	1 301	1 305	1 305
TOIMINTATUOTOT	3 375	3 380	3 380
HENKILÖSTÖKULUT	-24 181	-24 515	-24 894
PALVELUJEN OSTOT	-15 133	-15 343	-15 579
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-3 136	-3 180	-3 229
MUUT TOIMINTAKULUT	-15 859	-16 078	-16 326
TOIMINTAKULUT	-58 309	-59 115	-60 028
TOIMINTAKATE	-54 935	-55 736	-56 649

Taulukko 9. Hallintopalveluiden talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2028.

Hallintopalveluiden talousarviotavoitteen saavuttaminen on ollut erittäin haasteellista. Organisaatiomuutos on tuonut toimialueelle uusia tehtäviä, mutta vastaavaa resurssia ei ole pystytty toimialueelle täysimääräisesti osoittamaan. Pääosin uusien tehtävien aiheuttama menokasvu on kyetty sopeuttamaan, mutta henkilöresurssia on talousarviovuonna kyettävä irtisanoutumisten ja eläköitymisten myötä vähentämään.

Talouden sopeutus on edellyttänyt myös erilaisten kehittämistoimenpiteiden ja -hankkeiden karsintaa, joilla voi olla oma vaikutuksensa tehostamistoimien onnistumisessa.

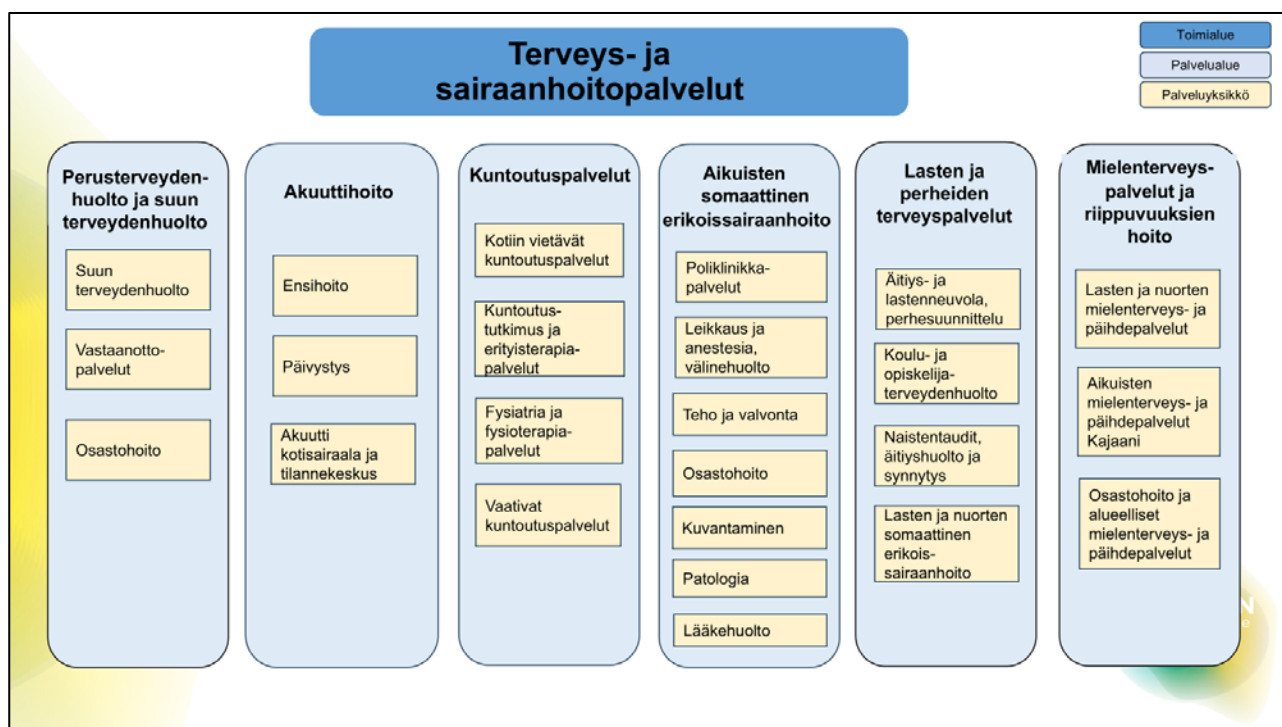
3.4 Terveys- ja sairaanhoitopalvelut

3.4.1 Toimialueen kuvaus

Terveys- ja sairaanhoitopalveluiden toimialue vastaa Kainuun väestön tarvitsemista lakisääteistä terveydenhuollon ja sairaanhoidon palveluista. Toimialue kattaa kaikki perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon vastaanotto- ja osastohoidon palvelut niin terveysasemilla kuin keskussairaalassakin.

Uutena palvelualueena toimialueelle siirtyvät akuuttihoidon palvelut, joka vastaa keskussairaalaan sijoittuvasta yhteispäivystyksestä ja ensihoidon palveluista. Kuntoutuspalvelut, mielenterveys- ja riippuvuuksien hoito sekä lasten ja perheiden terveysterveystoimet ovat myös osa toimialuetta. Aikuisten somaattisen erikoissairaanhoidon palvelualueelle sijoittuvat uusina palveluyksikköinä teho- ja valvontaosasto, kuvantamisen, lääkehuollon ja patologian yksiköt.

Toimialuejohtajana toimii Ritva Kanervo.

Kuva 7. Terveys- ja sairaanhoitopalveluiden palvelualueet ja -yksiköt

3.4.2 Tavoitteet ja toimintasuunnitelmat

Toimialueen keskeisenä tavoitteena on järjestää terveydenhuollon ja sairaanhoidon palvelut vaikuttavasti, oikea-aikaisesti ja kustannustehokkaasti koko Kainuun alueella.

Palveluiden kehittämisessä painotetaan asiakaslähtöisyyttä, digitalisaation hyödyntämistä sekä henkilöstön osaamisen ja työhyvinvoinnin tukemista. Jokaiselle kainuulaiselle nimetty omalääkäri ja omahoitaja perusterveydenhuollossa tukee hoidon jatkuvuutta ja parantaa palvelun laatua.

Hoitoon pääsyä pyritään nopeuttamaan ottamalla käyttöön uusia digitaalisia ratkaisuja, kuten älykäs hoidon tarpeen arviointi. Digitalisaation ja liikkuvien palveluiden kehittämisellä tavoitellaan palveluiden saatavuuden parantamista myös harvaan asutuilla alueilla.

Kustannusten kasvua hillitään vähentämällä ostopalveluiden ja vuokralääkäreiden käyttöä, tehostamalla virkalääkäreiden rekrytointia ja hankintoja sekä keventämällä palvelurakennetta. Palveluverkkoa kehitetään yhteistyössä muiden toimialueiden kanssa.

Osastopaikkojen painopisteitä arvioidaan koko hyvinvointialueella. Kuntoutuspalveluissa vahvistetaan kotiin vietäviä palveluja, etäkuntoutusta ja digitalisaatiota sekä panostetaan asiakkaiden itsehoidon tukemiseen.

Toimintasuunnitelma perustuu kustannustietoisiin ratkaisuihin, joiden avulla pyritään turvaamaan palveluiden laatu ja saatavuus taloudellisesti haastavassa tilanteessa. Tavoitteena on, että kainuulaiset saavat tarvitsemansa terveydenhuollon palvelut oikea-aikaisesti ja sujuvasti, ja että toimialue pystyy vastaamaan väestön muuttuviin tarpeisiin tehokkaasti ja vastuullisesti.

3.4.3 Palvelualueiden toimintasuunnitelmat

Perusterveydenhuolto ja suun terveydenhuolto

Palvelualue tuottaa lakisääteiset hoitotakuun alaiset perusterveydenhuollon vastaanottopalvelut ja suun terveydenhuollon palvelut sekä perusterveydenhuoltotasosta osastohoitoa tarvitsevien potilaiden palvelut ja terveydenhuoltolain alaiset arviointi- ja kuntoutusyksikköpalvelut.

Vastaanottopalveluiden ja suun terveydenhuollon tavoitteena on väestön terveyden ja toimintakyvyn edistäminen ja ylläpito sekä sairauksien hoito oikea-aikaisesti. Osastoilla ja arviointi- ja kuntoutusyksiköissä tavoitteena on tarjota hoitoa oikeaan aikaan oikeassa paikassa, mikä edellyttää saumatonta hoitoketjua eri toimi- ja palvelualueiden välillä ja resurssien oikeaa painotusta.

Säästöjä haetaan muun muassa vähentämällä vuokralääkäreiden käyttöä, suunnittelemalla hankintoja vain harkiten ja keventämällä osastorakennetta. Hoitoon pääsyä parannetaan uusilla toimintamalleilla ja osastohoitojaksoja lyhennetään toiminnan tehostamisella. Puolangan vastaanotto, hammashoitola ja osasto sekä Kuhmon arviointi- ja kuntoutusyksikkö ovat uusina toimintoina mukana.

Vastaanotoilla jokaiselle kainuulaiselle on nimetty omalääkäri ja omahoitaja ja tämän avulla turvataan hoidon jatkuvuus. Fyysisten tapaamisten rinnalla hyödynnetään ja kehitetään digitaalisia ratkaisuja. Sairauksien hoidon lisäksi toteutetaan asiakkaiden elintapaohjausta, jolla tavoitellaan terveyden edistämistä ja sairauksien ennaltaehkäisyä sekä kainuulaisten osallisuuden ja omien voimavarojen vahvistamista.

Kainuun keskussairaalassa toimii koko maakuntaa palveleva akuutti perusterveydenhuoltotasoinen osastohoito sekä lisäksi moniammatillinen akuuttigeriatrian osasto. Osastohoidon ja arviointi- ja kuntoutusyksiköiden kokonaisuuteen on vuoden edetessä tulossa muutoksia. Osastopaikkojen keskinäisiä painopisteitä arvioidaan koko hyvinvointialueella ja tulosten perusteella laaditaan tarvittavat jatkosuunnitelmat.

Suun terveydenhuollon peruspalvelua on lähipalveluna jokaisessa Kainuun kunnassa. Erikoissairaanhoito järjestetään suu- ja leukasairauksien poliklinikalla Kainuun keskussairaalassa. Sotkamon uudessa 12-huoneisessa hammashoitolassa toimii joustava klinikka, jossa yhteiskirjan avulla voidaan suhteuttaa käynnin kesto potilaan hoidon tarpeeseen ja parantaa näin hoitojen läpimenoaikoja. Resurssia pyritään kohdentamaan sinne, missä hoitoon pääsy tavoiteajassa vaatii lisäpanostusta.

Akuuttihoito

Akuuttihoidon palvelualue tuottaa laadukkaat ensihoidon, päivystyksen, sosiaalipäivystyksen ja Akuutti kotisairaala- ja tilannekeskuspalvelut. Palvelujen tuottamisessa huomioidaan digitaalisuuden kehittäminen sekä tavoitteet lisätä maakunnallista kotiin vietävää erikoissairaanhoitoa tasoista palvelua kaikille kainuulaisille. Henkilöstön talousohjausta ja kustannustietoisuutta lisätään. Työhyvinvointia ja henkilöstön osallisuutta korostetaan johtamisessa.

Akuutti kotisairaalan osalta mahdolliset palveluympäristön muutokset huomioidaan potilaskriteerien tarkastelussa huomioiden palvelutarve ja asiakaslähtöisyys. Digitaalisia palveluita kehitetään mm. ottamalla käyttöön älykäs hoidon tarpeen arviointi tilannekeskuksessa. Digitaaliset palvelut ja niiden kehittäminen mahdollistavat myös puhelimessa tapahtuvan hoidontarpeen arvion kehittämistä ja asiakkaan/potilaan osallistamista omaan hoitoonsa. Digitaalisuuden lisääminen tulee vaatimaan henkilöstön ohjausosaamisen kehittämistä digitaalisen palvelun käyttöön, koulutusta ja tietoisuutta henkilöstölle on hyvä lisätä.

Ensihoidon palvelua tuotetaan monituottajamallilla. Tehtävämäärien kehitystä ja toiminnan vaikuttavuutta tarkastellaan ja kehitetään osana palveluympäristön muutosta, ensihoitoasetus huomioiden.

Sosiaalipäivystyksen siirtyminen päivystyksen alueelle huomioidaan päivystyksen toiminnan kehittämisessä.

Yleislääketieteen poliklinikan kanssa kehitetään yhteistyötä niin, että puolikiireellisiä aikoja on hyvin käytettävissä, jotta ostolääkäripalveluita voitaisiin vähentää. Päivystyksessä tehostetaan mahdollisuuksien mukaan Akuutti kotisairaalan palvelujen käyttämistä jatkohoidon ohjauksen ensisijaisena vaihtoehtona. Tässä tavoitteena on varmistaa erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon osastopaikkojen riittävyys.

Kuntoutuspalvelut

Kuntoutuksen palvelualueen tavoitteena on tuottaa riittävät lakisääteiset palvelut Kainuun asukkaille. Palvelut pyritään tuottamaan hoitotakuun piirissä, joka edellyttää sekä riittäviä resursseja että toiminnallisia muutoksia.

Kuntoutuspalveluiden kysyntä kasvaa väestön ikääntymisestä ja palvelurakenteen muutoksista johtuen. Toiminnassa vahvistetaan kotiin vietäviä palveluja, etäkuntoutusta ja digitalisaatiota. Myös asiakkaiden itsehoidon tukemiseen panostetaan.

Kuntoutuspalveluiden talousarvio vuodelle 2026 on selkeästi aiempaa vuotta suurempi. Taustalla on merkittävät toiminnalliset muutokset ja organisaatorakenteen uudelleen järjestely. Myös toimintatuottoja kertyy enemmän tulevana vuonna, hintamuutosten ja siirtyneiden palveluiden johdosta.

Palvelualueen muutokset 1.1.2026 alkaen:

- Kotikuntoutuspalvelut keskitetään kotihoidon fysioterapian ja tehostetun kotikuntoutuksen osalta kuntoutuspalveluihin.
- Kuntien ja keskussairaalan apuvälineiden huolto keskitetään lääkintälaitetekniikasta apuvälinepalvelujen yhteyteen.
- Puolangan perusterveydenhuollon kuntoutuspalvelut tulevat hyvinvointialueen omaksi toiminnaksi. Kuntoutuksen palvelualueelle siirtyvät tuotettavaksi fysioterapia-, erityisterapia-, kotikuntoutus-, apuväline- ja hoitotarvikepalvelut.
- Vaativan kuntoutuksen osasto kokonaisuudessaan siirtyy kuntoutuksen palvelualueelle. Siirtyvien palveluiden kustannusvaikutus on noin 3,5 M€.

Kustannusten kasvun hillitsemiseksi palvelualueella on käynnissä useita toimenpiteitä, kuten hoitotarvikkeiden myöntämisperusteiden ja työohjeiden tarkennukset, työohjeiden ja prosessien päivitys. Myös apuvälineiden huoltoprosesseja päivitetään ja kiertoa lisätään. Palvelujen ostoja hillitään ja suunnataan omaksi toiminnaksi.

Aikuisten somaattinen erikoissairaanhoido

Osastohoidon palveluita mukautetaan alueen väestön palvelutarpeisiin hyvinvointialueen talousraamin mukaisesti. Toiminnan ja kustannusten hallinta edellyttävät tarkasti mitoitettua ja oikein erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon välille resursoitua potilas- ja henkilöstömäärää.

Tavoitteena on tarjota potilaille hoitoa oikeaan aikaan ja oikeassa paikassa, mikä vaatii saumatonta hoitoketjua eri toimialueiden välillä ja resurssien oikeaa painotusta. Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon osastopaikkojen lukumäärän muutosten suunnittelu jatkuu osana hyvinvointialuekokonaisuutta. Potilaiden siirtoa hoitopaikkojen välillä on nopeutettu Uoma-ohjelman ja toimintamallien kehittämisen avulla.

Leikkaus- ja anestesiayksikössä kehitetään erityisesti virka-aikaista leikkaustoimintaa. Anestesiaa vaatimattomia toimenpiteitä siirretään kirurgian poliklinikalle, jolloin leikkaussaliaikaa vapautuu vaativimpiin toimenpiteisiin. Hoitojonotilanteen ennakoidaan pysyvän vaikeana myös jatkossa. Toimintaa on kehitetty lean-menetelmin ja asettamalla selkeät tulostavoitteet. Kvartaaliseurannalla varmistetaan tuloksellisuus ja mahdollistetaan korjaavat toimenpiteet.

Elektiivisiä ja akuuttikirurgisia prosesseja kehitetään tavoitteena osastohoitopäivien vähentäminen ja hoitojaksojen keston lyhentäminen. Päiväkirurgian ja heräämöstä kotiin suuntautuvan toiminnan laajentamisella vähennetään osastohoidon kuormitusta.

Poliklinikkapalveluissa pyritään täyttämään hoitotakuun tiukat tavoitteet. Asiakaspalveluiden ostoja yliopistosairaaloilta arvioidaan ja niiden vähentämiseksi tehostetaan omia palveluja, tiivistetään integraatiota perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä, hyödynnetään palveluseteleitä ja kevennetään rakenteita.

Erikoissairaanhoidon poliklinikkapalveluissa hyödynnetään laatustandardin mukaisia käytäntöjä. Työnjakoa kehitetään niin, että hoitajat voivat ottaa vastuulleen osan tehtävistä, jolloin lääkäreiden työaika vapautuu vaativampiin toimenpiteisiin. Digipalveluiden käyttöä on laajennettu, kuten oirekyselyjä ja etäseurantoja. Suomi.fi- viestit-palvelun käyttöönotto nopeuttaa viestimistä asiakkaille. Virka-aikaista toimintaa kehitetään hoitopääsyn turvaamiseksi. Diagnoosien kirjaamiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon työnjaon kehittämisen myötä potilaat ohjautuvat aiempaa tarkoituksenmukaisemmin oikeaan paikkaan.

Patologian laboratorio tuottaa jatkossakin valtaosan palveluistaan omana työnä. Yhteistyö kliinisten erikoisalojen kanssa on myös mahdollistanut eräiden leikkaushoitojen kotiuttamisen omaksi työksi. Erikoistutkimuspyyntöjen määrä on kasvanut, mikä näkyy nousuna palveluiden ostoissa. Laboratorion vanheneva laitekanta edellyttää tulevina vuosina laitehankintoja.

Lääkärirekrytoinneilla pyritään kuvantamisen ostopalveluiden vähentämiseen. Uusi magneettikuvauslaite tehostaa jatkossa toimintaa. Kuvantamistutkimusten jononseurannan avulla kohdennetaan hoitajaresursseja tarpeen mukaan. Vanhentuvia tutkimuslaitteita uudistetaan kustannustehokkaasti. Puolangan röntgenyksikkö aloittaa uutena palvelupisteenä.

Lääkehuollon perustehtävänä on tuottaa lääkehuollon palvelut Kainuun hyvinvointialueen erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon sekä sopimusasiakkaille. Lääkehuolto on kiinteä osa potilaan moniammatillista hoitoketjua. Sairaala-apteekin koneiden ja laitteiden sekä rakenteiden uusiminen ja huolto edellyttää jatkuvaa vuosittaista taloudellista panostamista.

Teho-valvonta -osasto jatkaa toimintaa 10-paikkaisena pilottijakson kokemusten perusteella. Henkilöstöresurssia kohdennetaan paikkamäärän mukaisesti. Tietojärjestelmä vaihtuu vuoden 2026 aikana.

Lasten ja perheiden terveystalvelut

Palvelualueen painopisteet keskittyvät palveluihin, osaamiseen, kehittämiseen ja yhteistyöhön. Taloudellisin ja potilaille nopein hoito varmistetaan riittävällä määrällä omaa, ammattitaitoista henkilökuntaa. Avautuvia tehtäviä ja sijaisuuksia täytetään vain tarpeen mukaan.

Osaamista ylläpidetään monipuolisilla koulutuksilla. Erityisenä tavoitteena on erikoistuvien lääkäreiden kouluttaminen omaksi henkilökunnaksi. Lisäksi yleis- ja YEK-lääkäreille vahvistetaan perusterveydenhuollon osaamista, mikä vähentää lähetteitä erikoissairaanhoidon puolelle.

Yliopistosairaaloihin ohjataan vain potilaita, joita ei voida hoitaa keskussairaalassa. Myös nopea siirto takaisin keskussairaalaan yliopistosairaalatason hoidon päätyttyä on varmistettava sekä potilaiden että resurssien näkökulmasta. Kainuun synnytystoiminnalla on hyvä maine myös maakunnan rajojen ulkopuolella. Saapuvat synnyttäjät tukevat paitsi yhteistoiminta-alueiden välistä yhteistyötä, myös harvaan asutun alueen palvelujen järjestämiskykyä.

Palvelualue mukauttaa toimintaansa alueen vähenevään lapsimäärään. Henkilöstöresurssien painopistettä siirretään lastenneuvolasta koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon. Lisäksi arvioidaan palvelupisteiden määrää ja sijaintia.

Lasten päivystystoimintaa kehitetään sekä toiminnan laadun että resurssien kohdentamisen osalta. Lasten päivystystoiminnalla on ulkopaikkakuntalaisten kohdalla myös myyntituottoja vahvistava vaikutus. Palvelurakennetta kevennetään erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon ja lisäksi tehdään yhteistyötä yli palvelu- ja toimialuerajojen. Palvelualueen toimintojen kehittämisessä hyödynnetään digiasiointia.

Mielenterveyspalvelut ja riippuvuuksien hoito

Mielenterveyspalveluiden ja riippuvuuksien hoidon -palvelualue keskittyy vaikeiden mielenterveyshäiriöiden ja riippuvuusongelmien hoitoon sekä niiden ennaltaehkäisyyn. Toiminnassa painotetaan avohoitomallia, joka tukee potilaiden kotona asumista ja arjen hallintaa. Hoito toteutetaan yksilöllisesti ja tarpeisiin perustuen moniammatillisen tiimityön ja toipumisorientaation mukaisin periaattein.

Osana palvelurakenteen keventämistä ja painopisteen siirtoa peruspalveluihin kehitetään matalamman kynnyksen palveluita. Tavoitteen saavuttamiseksi vahvistetaan perusterveydenhuollon psykiatrisen hoidon toimintaa varmistamalla psykiatrin säännöllistä konsultaatiota. Malli tukee tk-lääkäreitä, vahvistaa perustason osaamista ja parantaa hoitoa yhteistyössä mielenterveys- ja päihdeyksikön kanssa. Näin voidaan myös vähentää psykiatrille ohjautuvia potilaita ja säilyttää hoitovastuu perusterveydenhuollon lääkärillä. Toiminnalla on myös merkittävä taloudellinen vaikutus ostolääkäripalvelun vähentämisen näkökulmasta.

Terapiat etulinjaan -toimintamallia jatketaan lievien ja keskivaikeiden häiriöiden hoitamiseksi ajoissa ja selkeämmin rajatulla hoitojaksolla. Uutena toimintana aloitetaan perustason mielenterveystyö nuorten palveluissa. Työ toteutetaan resurssien uudelleen järjestelyiden avulla. Aikuisten osastohoidossa jatketaan osastohoidon kehittämistyötä ja käypähoitosuosituksen mukaista hoitoa.

Avohoittoa kehitetään hoitotakuussa pysymiseksi, tasalaatuiseksi ja kustannustehokkaammaksi, mm. ryhmämuotoisia hoitomenetelmien osalta. Osastohoittoa ja avohoittoa yhdistetään tarjoamalla potilaille erilaisia tukimuotoja hoitokasojen lyhentämiseksi, mm. etäpalvelujen avulla. Kajaaniin rakennettava uudisrakennus tarjoaa asumis- ja palveluille ja avokuntoutukselle uudet ja yhdistetyt tilaratkaisut, joka tuo synergiaetuja.

Psykiatripalveluiden järjestäminen Kainuussa tulee edellyttämään ulkopuolisen vuokralääkärityövoiman käyttöä, vaikka virkalääkäritilanne on parantunut. Toimintaa siirretään omaksi toiminnaksi erityisesti sähköhoidon (ECT) osalta. Lisäksi hyvinvointialueen ulkopuolella hoidettavia potilaita kotiutetaan Kainuuseen mahdollisuuksien mukaan.

3.4.4 Toimialueen talousarvio

	TA 2026	TS 2027	TS 2028
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
MYYNNTUOTOT	10 018	10 031	10 031
MAKSUTUOTOT	14 130	14 160	14 160
TUET JA AVUSTUKSET	2 010	2 010	2 010
MUUT TOIMINTATUOTOT	99	99	99
TOIMINTATUOTOT	26 257	26 300	26 300
HENKILÖSTÖKULUT	-131 845	-133 667	-135 731
PALVELUJEN OSTOT	-63 932	-64 815	-65 817
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-22 258	-22 566	-22 914
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 996	-2 024	-2 055
TOIMINTAKULUT	-220 032	-223 072	-226 517
TOIMINTAKATE	-193 775	-196 772	-200 217

Taulukko 10. Terveys- ja sairaanhoitopalveluiden talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2028.

Vuoden 2026 talousarvioon vaikuttavat erityisesti toimintaympäristön ja yleisen kustannustason muutokset sekä resurssien rajallisuus. Palvelurakennetta uudistetaan ja osa palveluista siirtyy omaksi toiminnaksi. Myös aiemmin kunnan ulkoistamat Puolangan terveyspalvelut siirtyvät hyvinvointialueen tuottamiksi.

Palvelupisteiden määrää sekä sijaintia arvioidaan uudelleen. Toimintatuottoja pyritään lisäämään hinnastojen päivityksillä ja oman tuotannon tehostamisella. Kustannusten hallintaa tukevat toimet kohdistuvat hankintojen tarkkaan suunnitteluun, apuvälinetoiminnan tehostamiseen ja hoitotarvikkeiden myöntämisen tarkentamiseen. Lisäksi panostetaan prosessien kehittämiseen sekä käyntien ja toimenpiteiden tilastoinnin parantamiseen.

Investointeja kohdistetaan erityisesti vanhenevan laitekannan uusimiseen ja digitaalisten ratkaisujen käyttöönottoon, joiden avulla pyritään tehostamaan toimintaa ja parantamaan palveluiden saatavuutta. Talousarvion ratkaisut perustuvat siihen, että palvelut tuotetaan mahdollisimman tehokkaasti ja taloudellisesti, mutta kuitenkin lakisääteiset velvoitteet ja asiakkaiden tarpeet huomioiden.

3.5 Pelastuspalvelut

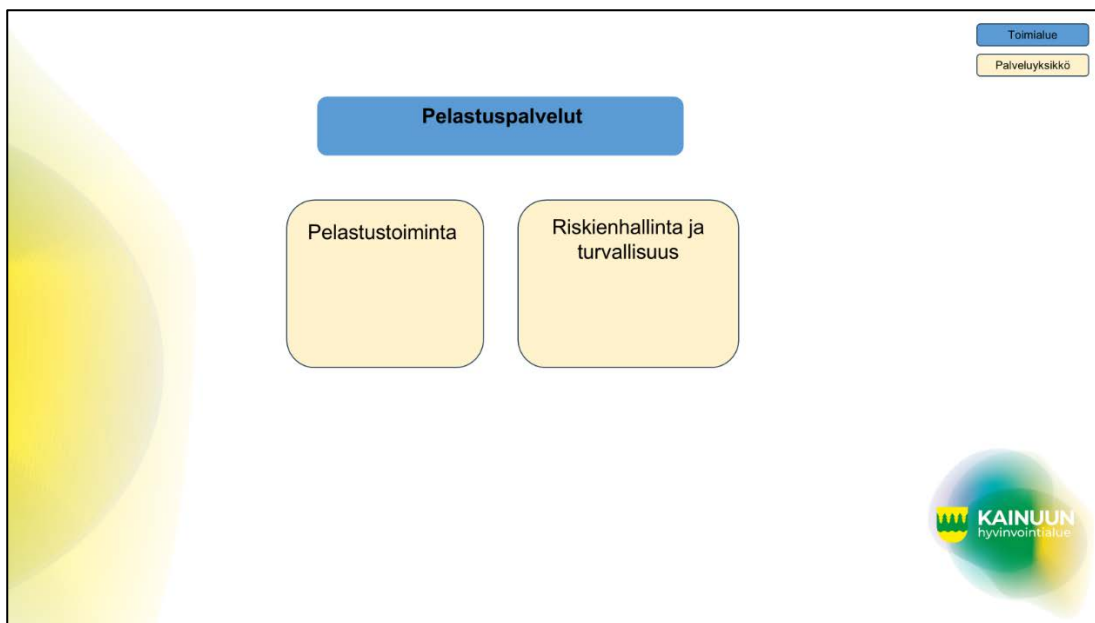
3.5.1 Toimialueen kuvaus

Pelastuspalvelut vastaa pelastuslain lakisääteisistä mukaisista onnettomuuksien ehkäisyn-, pelastustoiminnan- ja väestönsuojelun palveluista Kainuun alueella. Lisäksi pelastuslaitos järjestää hyvinvointialueen organisaatioturvallisuuden kokonaisuuden, josta kokonaisvastuu kuuluu hyvinvointialuejohtajalle.

Pelastuksen palvelut muodostavat hyvinvointialueen turvallisuuden perustan. Toimintaan kuuluvat pelastustehtävät, valvonta sekä onnettomuuksien ehkäisy ja väestönsuojelu, joiden merkitys on kasvanut maailmanpoliittisten jännitteiden vuoksi.

Hyvinvointialueuudistuksen seurauksena Kainuun pelastuslaitoksen rahoitus on vähentynyt, samalla kun palkkatasot ja yleiset kustannukset ovat nousseet. Lisäksi yhteisten ja valtakunnallisten tehtävien määrä lisää kustannuksia, joiden hallintaan voi liittyä haasteita.

Toimialuejohtajana toimii Juha Saario.

Kuva 8. Pelastuspalveluiden palveluyksiköt.

3.5.2 Tavoitteet ja toimintasuunnitelmat

Toimialueen tavoitteina ovat pelastustoimen palvelutasopäätöksen toteuttaminen, väestönsuojelun ja hyvinvointialueen kokonaisturvallisuuden palveluiden kehittäminen sekä sopimushenkilöstön resurssien vahvistaminen yhteistyössä esimerkiksi sopimuspalokuntien kanssa.

Tavoitteiden saavuttamisessa pyritään määrätietoiseen, johdonmukaiseen ja tehokkaaseen etenemiseen, jotta palvelut vastaavat alueen tarpeisiin ja tukevat kainuulaisten turvallisuutta parhaalla mahdollisella tavalla.

Pelastuslaitos toteuttaa lakisääteiset palvelut palvelutasopäätöksen mukaisesti, pyrkien kustannustehokkaaseen ja laadukkaaseen palveluun.

3.5.3 Yksiköiden toimintasuunnitelmat

Pelastustoiminta kattaa paloasemien kiireelliset pelastustehtävät, kuten liikenneonnettomuudet ja tulipalot, sekä niihin varautumisen. Pelastustoimen yksiköt ovat osa porrastettua ensihoidon palvelujärjestelmää toimimalla myös ensivasteyksikköinä.

Kainuun alueella on yhdeksän paloasemaa, joista viidessä henkilöstö työskentelee välittömässä lähtövalmiudessa. Muilla asemilla toiminta perustuu sopimushenkilöstöön, jota varmistetaan lähimmältä paloasemalta sekä päätoimisen että sopimushenkilöstön voimin. Pelastustoimintaa tuetaan toiminta-alueen kaikilta paloasemilta sekä tarvittaessa muiden pelastuslaitosten ja toimijoiden kanssa laadittujen yhteistyösopimuksien mukaisesti.

Pelastuslaitos avustaa tarvittaessa hyvinvointialueen koti- ja ensihoitoa osallistumalla esimerkiksi nostoapu- ja ensivastetehtäviin. Osa ensihoitoyksikköjen henkilöstöstä on koulutettu myös pelastustoimen tehtäviin, joihin pelastustoimintaan varustetut ensihoitoyksiköt osallistuvat Kainuun harva-alueella vastesuunnittelun mukaisesti.

Pelastuksen palveluissa tehdään laajaa yhteistyötä yhteistyöalueen pelastuslaitosten kanssa. Pelastuslaitos tuottaa palveluita myös kansainvälisesti ART-joukkueen (Arctic Rescue Team) kautta. Yhteistyöalueella ART-joukkueen jäsenistä muodostettu HCP-moduuli (High Capacity Pumping) kuuluu Euroopan pelastuspalvelumekanismiin, jonka osaksi se on sertifioitu. Pelastuslaitos osallistuu myös kansainvälisiin hankkeisiin, joiden avulla kehitetään osaamista ja kalustoa, muun muassa laajoihin maastopaloihin varautumisessa. Kansainvälisten hankkeiden avulla saadaan myös rahoitusta mm. kalustohankintoihin ja pelastustoiminnan johtamisen kehittämiseen.

Pelastuslaitos ylläpitää Kainuun alueen turvallisuustilannekuvaa ja välittää sitä hyvinvointialueelle ja Kainuun kunnille.

Riskienhallinta- ja turvallisuuspalvelut

Onnettomuuksien ehkäisemisen tavoitteena on vähentää onnettomuuksia ja niiden vaikutuksia, keskittyen palotarkastuksiin, turvallisuusviestintään ja kemikaalivalvontaan. Onnettomuuksien ehkäisyyn panostetaan tehokkaalla viestinnällä ja valvonnalla, yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimijoiden sekä kuntien kanssa. Turvallisuustoiminnoilla parannetaan hyvinvointialueen kokonaisturvallisuutta.

Väestönsuojelun tavoitteena on ihmisten ja omaisuuden suojaaminen poikkeus- ja häiriötilanteissa. Lisäksi väestönsuojelussa palveluissa pyritään kasvattamaan Kainuun asukkaiden resilienssiä osana kokonaisturvallisuuden toimintamallia, joka muodostaa perustan kainuulaisten kriisinkestävyydelle.

Pelastustoimi varautuu normaali- ja poikkeusolojen ukiin suunnitelmallisesti, yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Väestön suojaamiseksi käytetään varoitusjärjestelmiä, siirtoja, suojaväistöjä ja väestönsuojia. Uhkien arviointia tehdään jatkuvasti.

Riskienhallinnan ja turvallisuuden palvelut suunnitellaan kustannustehokkaasti, jotta lakisääteiset tehtävät voidaan hoitaa ja turvallisuutta parantaa. Väestönsuojelun palvelut toteutetaan yhteistyössä, tarjoten yhdenvertaista ja laadukasta palvelua koko Kainuun alueella.

3.5.4 Toimialueen talousarvio

	TA 2026	TS 2027	TS 2028
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
MYYNITUOTOT	75	75	75
MAKSUTUOTOT	130	130	130
TOIMINTATUOTOT	205	205	205
HENKILÖSTÖKULUT	-7 812	-7 920	-8 042
PALVELUJEN OSTOT	-830	-841	-854
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-370	-375	-381
AVUSTUKSET	-188	-190	-193
MUUT TOIMINTAKULUT	-67	-68	-69
TOIMINTAKULUT	-9 266	-9 394	-9 539
TOIMINTAKATE	-9 061	-9 189	-9 334

Taulukko 11. Pelastuksen toimialueen talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2028.

Toimialueen toimintatulot koostuvat muun muassa kaluston ja palvelujen myyntituloista sekä maksutuloista. Maksutuloja kertyy esimerkiksi pelastusviranomaisten suorittamista tarkastusmaksuista, toistuvista erheellisistä paloilmoituksista perittävistä ERHE-maksuista sekä muista laissa erikseen säädetyistä maksullisista tehtävistä.

Pelastuslaitos tukee ja avustaa alueensa sopimuspalokuntatoimintaa sekä vapaaehtoista järvipelastustoimintaa erilaisten tukien ja avustusten muodossa.

Talousarvion osalta suuret ja pitkäkestoiset tehtävät saattavat nostaa henkilöstökuluja ennakoimattomasti.

Kainuun hyvinvointialueen aluehallituksen päätöksellä pelastuksen palkkaohjelman selvitys on käynnistynyt talousarviovalmistelun yhteydessä. Talousarvioon on varattu määrärahat palkkaohjelman toteuttamiseen, vaikka selvitys on vielä kesken.

Palveluiden ostot ICT-kustannuksiin liittyen ovat kasvaneet. Näitä ovat erityisesti pelastustoimen yhteiset järjestelmät, kuten Kejo (kenttäjohto), paikkatieto- ja onnettomuuksien ehkäisyn sovellukset. Myös erilaiset kalustohäiriöt sekä laitteiden hintatason nousu lisäävät talousarvioraamin ylitysriskiä.

Toimialueen talousarvio on talousarvioraamin mukainen, johon on päästy tiukalla kulujen karsimisella. Merkittävimmät kustannusten leikkaukset edellisvuosiin verrattuna on tehty pelastuksen kalustohankintoihin, ajoneuvojen huoltoon ja ICT:hen liittyviin määrärahoihin. Käyttötalous on karsittu kaikilta alueilta vastaamaan vuoden 2026 ennusteen perusteella arvioitua minimiä, jolla toiminta on mahdollista vielä toteuttaa.

3.6 Sosiaali- ja perhepalvelut

3.6.1 Toimialueen kuvaus

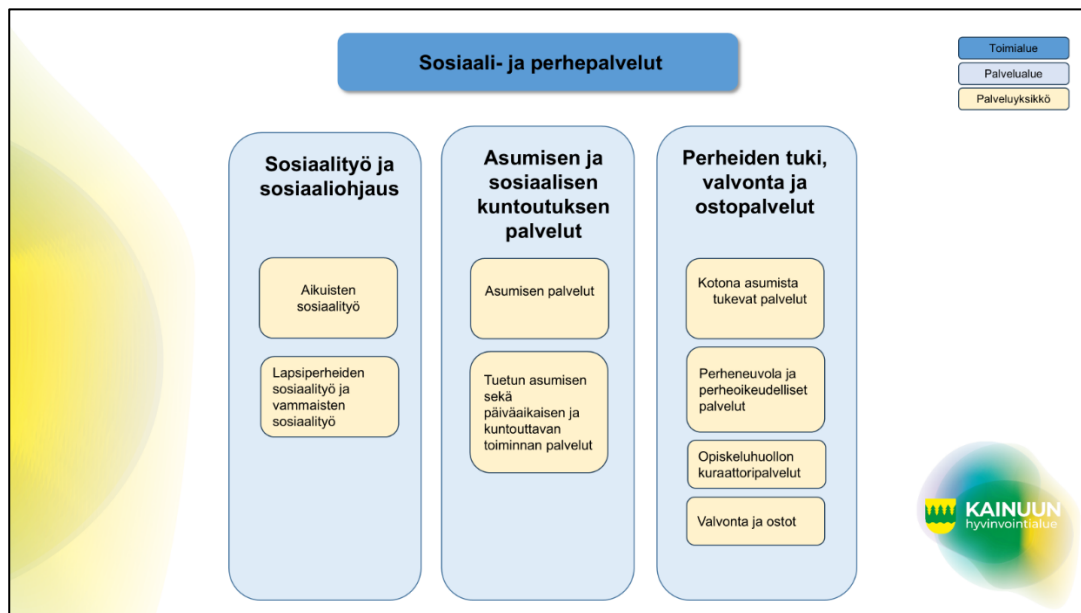
Sosiaali- ja perhepalvelut muodostavat laajan ja monipuolisen kokonaisuuden, jonka tehtävänä on tukea kuntalaisia eri elämänvaiheissa ja elämäntilanteissa. Palvelut kattavat kaiken ikäiset ja vastaavat monenlaisiin tarpeisiin – lapsuudesta ikääntymiseen, arjen hallinnasta erityistilanteisiin.

Keskeiset tehtävät ja palvelut:

- Kasvun ja koulunkäynnin tukeminen: apua lasten hoitoon, kehitykseen, koulunkäyntiin ja vanhemmuuteen liittyvissä asioissa.
- Palvelutarpeen arviointi ja päätöksenteko: sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen palvelut.
- Arjen hallinta ja toimeentulo: ohjausta työllistymiseen, taloudelliseen tukeen ja maahanmuuttoon liittyvissä kysymyksissä.
- Erityispalvelut: omaishoito, perhehoito, vammaisten henkilöiden palvelut, asumispalvelut sekä työ- ja päivätoiminta.
- Perheiden tukipalvelut: perheneuvola, perheoikeudelliset palvelut ja kuraattoritoiminta.
- Sosiaalinen kuntoutus ja lastenkotitoiminta: vahvistetaan toimintakykyä ja tarjotaan turvallisia kasvuympäristöjä.
- Sopimussyhteistyö ja valvonta: varmistetaan palvelujen laatu ja lainmukaisuus.

Toimialueen vahvuus on sen monipuolisuus: palvelut ulottuvat yksilön ja perheen arjen tukemisesta laajoihin yhteiskunnallisiin tehtäviin. Ne tarjoavat kokonaisvaltaista apua ja ohjausta kaikille ikäryhmille, huomioiden erilaiset elämäntilanteet ja tarpeet.

Toimialuejohtajana toimii Anna-Liisa Kainulainen.

Kuva 9. Sosiaali- ja perhepalveluiden palvelualueet ja -yksiköt.

3.6.2 Tavoitteet ja toimintasuunnitelmat

Toimialueen kehittämisen painopisteet perustuvat asiakaslähtöisyyteen, kustannustehokkuuteen ja palvelujen vaikuttavuuteen. Tavoitteena on vahvistaa varhaista tukea, ennaltaehkäiseviä palveluja ja peruspalveluja, hyödyntää digitalisaation mahdollisuuksia sekä varmistaa moniammatillinen yhteistyö. Samalla huolehditaan palvelurakenteen keventämisestä, talouden hallinnasta ja yhteistyön laajentamisesta hyvinvointialueen sisällä ja kolmannen sektorin kanssa. Keskeisinä tavoitteina ja toimenpiteinä:

Vahvistetaan varhaista tukea ja ennaltaehkäiseviä palveluja. Jatketaan varhaisen tuen ja peruspalvelujen kehittämistä talousarvion puitteissa. Tavoitteena on tukea perheitä ja asiakkaita varhaisessa vaiheessa, jotta raskaampien palvelujen tarve vähenee.

Kevennetään palvelurakennetta hyödyntäen digipalveluja. Hyödynnetään digi- ja etäpalveluja palvelurakenteen keventämisessä. Sähköisten palvelujen avulla edistetään kuntalaisten toimintakykyä, sosiaalista hyvinvointia, turvallisuutta ja osallisuutta. Tarkistetaan sosiaalipalvelujen palveluverkkoa hyvinvointialueen uudistuksen yhteydessä huomioiden tilat ja toiminnot.

Tehostetaan moniammatillista yhteistyötä ja kustannustietoisuutta. Laajennetaan Pohjoisen yhteistoiminta-alueen yhteistyötä. Tavoitteena on tarjota asiakkaille tehokkaita ja turvallisia palveluja sekä varmistaa resurssien tarkoituksenmukainen käyttö.

Hallitaan riskejä (kustannusten nousu, henkilöstön saatavuus, erityislainsäädännön velvoitteet). Toimitaan kustannustehokkaasti ja tavoitteellisesti. Vertaillaan palvelujen tuotantotapoja ja tarkistetaan myöntämisperusteet. Lisätään kustannustietoisuutta organisaation kaikilla tasoilla, kilpailutetaan palveluja ja seurataan talouskehitystä, reagoimalla ennusteisiin nopeasti.

Tavoitteiden toteuttaminen edellyttää johdonmukaista yhteistyötä, ennakkoivaa talouden hallintaa ja asiakaslähtöistä toimintatapaa. Painopiste on varhaisessa tuessa, digipalvelujen hyödyntämisessä ja palvelurakenteen keventämisessä, jotta voimme tarjota vaikuttavia ja kustannustehokkaita palveluja. Näin vahvistamme kuntalaisten hyvinvointia, lisäämme osallisuutta ja varmistamme, että palvelut vastaavat muuttuvaan tarpeeseen oikea-aikaisesti ja laadukkaasti.

3.6.3 Palvelualueiden toimintasuunnitelmat

Sosiaali- ja perhepalvelut muodostuvat kolmesta palvelualueesta, joilla jokaisella on omat erityistehtävänsä, mutta yhteinen tavoite turvata lakisääteiset palvelut kustannustehokkaasti ja vaikuttavasti. Toimintasuunnitelmat perustuvat hyvinvointialueen strategiaan, talousarvion raamiin ja palvelutarpeiden ennakoituihin kehitykseen.

Painopiste on varhaisessa tuessa, palvelurakenteen keventämisessä, digitalisaation hyödyntämisessä sekä kustannustietoisuuden lisäämisessä. Palvelualueiden suunnitelmat sisältävät konkreettisia toimenpiteitä, joilla vastataan kasvaviin palvelutarpeisiin, hallitaan riskejä ja varmistetaan palvelujen laatu sekä yhdenvertaisuus.

Sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen palvelut

Palvelualue sisältää aikuisten sosiaalityön sekä lapsiperheiden ja vammaisten sosiaalityön palveluyksiköt. Tehtävänä on arvioida asiakkaiden palvelutarve, laatia asiakassuunnitelmat ja tehdä viranhaltijapäätökset. Asiakkaille myönnetään lakisääteisiä subjektiivisia ja määrärahasidonnaisia palveluja sosiaalihuoltolain, lastensuojelulain, vammaispalvelulain sekä omaishoidon tukilain mukaisesti. Asiakkaita tuetaan sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen keinoin.

Palvelutarpeeseen vastataan oikea-aikaisesti ja moniammatillisesti siten, että asiakkaiden omatoimisuutta tuetaan. Tavoitteena on vähentää raskaampien asumis- ja laitospalvelujen tarvetta.

Palvelutarpeen arvioinnin prosessia uudistetaan vastaamaan moniammatillista yhteistyötä ja vahvistetaan sosiaalihuoltolain mukaista palveluprosessia sekä sosiaalityön sisältöjä. Lakisääteiset palvelutarpeen arvioinnit, viranhaltijapäätökset ja asiakassuunnitelmat toteutetaan lain edellyttämällä tavalla.

Välttämättömät palvelut järjestetään ensisijaisesti omana toimintana, ja ostopalvelut ovat toissijaisia. Arviointiprosesseissa lisätään kustannustietoisuutta. Asiakastapaamiset toteutetaan joustavasti hyödyntäen lähi-, etä- ja sähköisiä palveluja sekä teknologiaa.

Uusi vammaislainsäädäntö juurrutetaan käytäntöön ja sosiaalihuollon palveluja vahvistetaan. Perhehoitoa kehitetään ja tehostetaan, jotta ympärivuorokautisten asumispalvelujen ja lastensuojelulaitosten ostoja voidaan vähentää.

Valmistaudutaan sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmän (Saga) käyttöönottoon ja Kantaan liittymiseen. Lisäksi varaudutaan sosiaalihuollon palvelu-uudistukseen ja sen vaikutuksiin.

Asumisen ja sosiaalisen kuntoutuksen palvelut

Palvelualue vastaa vammaisten henkilöiden asumispalveluista, lastensuojelun laitospalveluista, turvakotipalveluista sekä sosiaalisen kuntoutuksen ja päivä/työtoiminnan järjestämisestä. Tavoitteena on tarjota asiakaslähtöisiä, kustannustehokkaita ja vaikuttavia palveluja koko hyvinvointialueella.

Palvelualueella siirrytään uudenlaiseen organisaatiomalliin ja johtamisen rakenteeseen, joka keskittää erilaisten palveluiden johtamista ja kehittämistä.

Vammaisten asumisen sekä päivä- ja työtoiminnan palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti, kustannustehokkaasti ja palveluja kehittäen koko hyvinvointialueella. Digitaalisten palvelujen osuutta lisätään ja selvitetään yhteisöllisen asumisen tuotantotapa ja tarve palveluvalikoimassa, jotta ympärivuorokautisen palvelun tarvetta voidaan vähentää.

Lastensuojelun laitospalvelua tuotetaan Salmijärven kiinteistössä ja valmistaudutaan lastensuojelun laitospalvelun lisäämiseen uudisrakennuksen myötä vuoden 2027 alusta. Asumisen palveluissa pyritään yli 85 % käyttöasteeseen kaikissa palveluissa, pyritään vaikuttamaan ostopalvelujen tarpeeseen vähentävästi.

Kainuun alueella järjestetään turvakotipalvelua kaksiperhepaikkaisena ja arvioidaan järjestämisen tapaa vuodelle 2027.

Kuntouttavan työtoiminnan ohjausta tarjotaan koko hyvinvointialueella asiakastarpeen mukaisesti ja kustannustehokkaasti.

Perheiden tuki, valvonta ja ostopalvelut

Palvelualue tuottaa perheiden tukipalveluja, opiskeluhoollon kuraattoripalveluja, perheoikeudellisia palveluja sekä vastaa ostopalvelujen valvonnasta. Tavoitteena on vahvistaa varhaista tukea ja varmistaa palvelujen laatu kustannustehokkaasti.

Osto- ja valvontayksikössä on otettu käyttöön kustannustehokas valvontaprosessi, mikä vähentää Kainuussa ja Kainuun ulkopuolelle tehtäviä matkustuspäiviä ja -kertoja.

Yksikön valvontavastuu laajenee ARA-rahoitteisten kohteiden valvontaan sekä ikäihmisten ja mt-kuntoutujien sosiaalihuoltolain mukaisen asumisen ja kotihoidon ohjaukseen ja valvontaan.

Kotona asumista tukevien palvelujen avulla tuemme lapsiperheitä matalalla kynnyksellä. Suuri osa palvelupyynnöistä tulee perheiltä tai neuvolasta. Tuemme perheitä varhaisessa vaiheessa sekä ennakkoivasti mm. kohtaamispaikkatoiminnalla. Tavoitteena on ennaltaehkäistä raskaampien palvelujen tarvetta. Yksiköstä tuotetaan myös lastensuojelun tehostettu perhetyö.

Opiskeluhoillon kuraattoripalvelut tullaan jatkossakin toteuttamaan Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 1287/2013 mukaisesti lähipalveluna koko Kainuun alueella huomioiden em. lain 9a § mitoitus suhteutettuna oppilaitoskohtaisiin oppilas-/opiskelijamääriin. Vakanssit ovat täynnä ja palvelu tullaan järjestämään Puolangalle nykyisellä kuraattoriresurssilla.

Perheoikeudelliset palvelut järjestetään jatkossakin nykyisellä työntekijäresurssilla.

Perheneuvolan roolia ja toiminta-ajatusta kirkastetaan valtakunnallisesti. Sen tehtävät perustuvat sosiaalihooltolaan, jossa säädetään kasvatus- ja perheneuvonnasta. Tarkoituksena on edistää lapsen hyvinvointia, tukea vanhemmuutta ja vahvistaa perheiden voimavaroja. Perheneuvolasta järjestetään myös lakisääteinen perheasioiden sovittelu.

3.6.4 Toimialueen talousarvio

Talousarvio vuodelle 2026 on laadittu erittäin tiukaksi perustuen tiedossa oleviin asiakkaiden palvelutarpeisiin.

Budjetti ei kata kaikkia riskejä, sillä kustannusten nousu (n. 3 % erityisesti asumispalveluissa), kilpailutusten vaikutukset ja yksittäiset kalliit palveluostot kuormittavat taloutta. Lisäksi Tervia Logistiikka Oy:n kuljetuspalvelujen kilpailutukseen liittyy tietoinen riski, ja kuljetuspalveluiden määrärahaa on pienennetty lähes 400 t€.

Budjetin laadintaa vaikeuttaa myös Puolangan asiakkaiden palvelutarpeiden epävarmuus, rekrytointihaasteet, ennakoimattomat asiakastilanteet ja lainsäädäntöuudistukset.

On huomioitava, että alueella myönnetään erityislainsäädännön mukaisia palveluja, joihin asiakkailta on subjektiivisia oikeuksia. Palvelut on järjestettävä määrärahoista riippumatta, mikä lisää talouden hallinnan haastetta ja kasvattaa ylitysten riskiä.

Talousarvion toteutumisen varmistamiseksi painopiste on kustannustietoisuuden lisäämisessä, palvelurakenteen keventämisessä, varhaisessa tuessa ja digipalvelujen hyödyntämisessä. Näillä toimenpiteillä pyritään hallitsemaan riskejä ja turvaamaan palvelujen laatu sekä vaikuttavuus.

	TA 2026	TS 2027	TS 2028
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
MYYNITUOTOT	20	20	20
MAKSUTUOTOT	3 424	3 424	3 424
TUET JA AVUSTUKSET	834	834	834
MUUT TOIMINTATUOTOT	970	973	973
TOIMINTATUOTOT	5 249	5 251	5 251
HENKILÖSTÖKULUT	-26 368	-26 732	-27 145
PALVELUJEN OSTOT	-31 467	-31 902	-32 394
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-525	-532	-541
AVUSTUKSET	-5 090	-5 161	-5 241
MUUT TOIMINTAKULUT	-411	-417	-423
TOIMINTAKULUT	-63 861	-64 744	-65 744
TOIMINTAKATE	-58 613	-59 493	-60 492

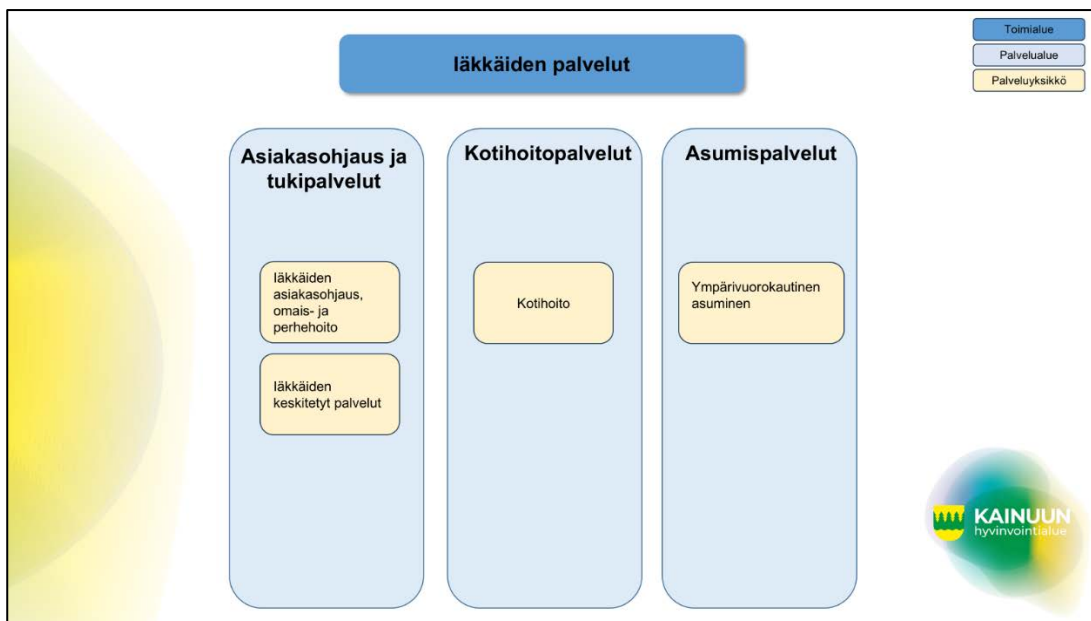
Taulukko 12. Sosiaali- ja perhepalveluiden talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2028.

3.7 Iäkkäiden palvelut

3.7.1 Toimialueen kuvaus

Toimialueen tehtävänä on vastata asiakkaan palvelutarpeiden mukaisista palveluista ja palvelujen sujuvuudesta. Keskeisimpiä iäkkäiden palveluja ovat sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut: sosiaaliohjaus, kotihoito, asumispalvelut ja omais- ja perhehoito. Toimintaa ohjaavat sosiaalihuoltolaki, vanhuspalvelulaki, perhehoitolaki, laki omaishoidon tuesta ja terveydenhuoltolaki.

Toimialuejohtajana toimii Kaisa-Mari Käyhkö.

Kuva 10. Iäkkäiden palveluiden palvelualueet ja -yksiköt.

3.7.2 Tavoitteet ja toimintasuunnitelmat

Toimialueen keskeisenä tavoitteena ovat iäkkäiden toimintakyvyn ylläpitäminen ja edistäminen, palvelurakenteen keventäminen ja hoivateknologian lisääminen.

Väestön ikääntyessä hyvinvointialueen ja kuntien on yhteistyössä edistettävä ikäystävällisen asumisen ja asuin- ympäristöjen toteutumista. On myös tuettava ikääntyneiden toimintakykyä ja luotava aktiivisesti edellytyksiä sosiaalista ja kulttuurista hyvinvointia vahvistavalle toiminnalle. Yhteisenä tavoitteena kuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa on turvata ikääntyneille hyvä yksilöllinen arki ja elämä huomioiden Kainuun väestörakenteen nopea muutos tulevina vuosina. Tässä tehtävässä on tärkeää kiinnittää huomiota omaehtoiseen ikääntymisen suunnitteluun, joka tulisi aloittaa jo työikäisenä.

Palvelurakenteen keventämisessä seurataan 75 vuotta täyttäneiden palvelujen peittävyttä. Vuonna 2026 tavoitteena on, että kotona asuu 93,2 %, säännöllisen kotihoidon asiakkuudessa 16,5 %, yhteisöllisen asumisen asiakkuudessa 1,2 % ja ympärivuorokautisen palveluasumisen asiakkuudessa 6,0 % 75 vuotta täyttäneistä.

Palvelujen saatavuutta seurataan puolivuositain säännöllisen palvelutarpeen arvioinnin, säännöllisen kotihoidon, omaishoidon tuen ja ympärivuorokautisen palveluasumisen osalta.

3.7.3 Palvelualueiden toimintasuunnitelmat

lääkäiden palveluiden toimialue koostuu kolmesta palvelualueesta.

Asiakasohjaus ja tukipalvelut

lääkäiden asiakasohjaus, omais- ja perhehoito -palveluyksikkö vastaa asiakkaiden neuvonnasta ja palveluohjauksesta, lakisääteisestä palvelutarpeen arvioinnista ja palvelujen koordinoinnista sekä omais- ja perhehoidon palvelukokonaisuudesta. Lääkäiden palvelupäätökset on keskitetty tähän yksikköön.

Palvelurakenteen keventämistä johdetaan tiedolla. Kuntakohtaisia eroja palvelujen peittävydessä korjataan kiinnittämällä huomiota palvelutarpeen arviointiin ja palvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen. Asiakkaiden ohjausta ja neuvontaa on vahvistettu organisaatiouudistuksen yhteydessä. Omaishoidon palvelupeittävyys pyritään pitämään nykyisellä tasolla. Perhehoitoa kehitetään vähentämään ympärivuorokautisten asumispalvelujen tarvetta.

lääkäiden keskitetyt palvelut -palveluyksikkö vastaa toimialueen keskitetystä asiantuntijatyöstä, kuntouttavasta päivätoiminnasta, hoivateknologiasta ja varahenkilöstöstä.

Kuntouttavan päivätoiminnan tavoitteena on tukea kotona asuvien ikäihmisten toimintakykyä ja hyvinvointia. Päivätoimintaa toteutetaan lähi- ja etätoimintana. Palvelun vaikuttavuutta kehitetään moniammatillisessa yhteistyössä.

Hoivateknologian lisäämisen tavoitteena on laajentaa hyvinvointiteknologian käyttöä kotihoidossa, vähentää henkilöstön lisätarvetta ja tukea asiakkaan omatoimisuutta. Tavoitteena on toteuttaa 14 % kotihoidon käynneistä etäyhteyden avulla. Lääkeautomaattien osalta tavoitteena on säilyttää saavutettu asiakasmäärä ja vahvistaa palvelun vaikuttavuutta.

Kotihoitopalvelut

Kotihoitopalvelut -palvelualue vastaa kokonaisuudessaan sosiaalihuoltolain mukaisesta kotihoidosta, alueelle sijoittuu hyvinvointialueen oma palvelutuotanto, ostopalvelut ja palvelusetelit. Kotihoitopalvelut tarjoavat yksilöllistä hoitoa ja huolenpitoa, edistää toimintakykyä ja vuorovaikutusta sekä tukee asiakkaan kotona asumista.

Tavoitteena on mahdollistaa ikääntyneiden turvallinen ja toimintakykyä ylläpitävä asuminen omassa kodissa. Toiminta perustuu yksilöllisiin tarpeisiin ja moniammatilliseen yhteistyöhön. Hoidon suunnittelussa ja seurannassa hyödynnetään RAI-arviointimenetelmiä (toimintakyvyn ja palvelutarpeen arviointi). Toiminnan vaikuttavuutta seurataan asiakaspalautteen ja mittareiden avulla.

Kotihoidon palvelutuotanto on pääosin hyvinvointialueen omaa palvelutuotantoa. Vuonna 2026 palvelujen tuotantotapoja vertaillaan, jotta voidaan varmistaa palvelujen kustannustehokkuus. Hyvinvointialueen oma palvelutuotanto sijoittuu kotihoito-palveluyksikköön.

Kotihoidon asiakkuus alkaa määräaikaaisella kuntouttavalla arviointijaksolla, jonka tavoitteena on tukea asiakkaan omatoimisuutta. Arviointijakson vaikuttavuutta seurataan RAI-mittarien avulla sekä sillä, kuinka moni jakso päättyy ilman säännöllisen kotihoidon asiakkuuden alkamista. Kehittämistyötä tehdään moniammatillisessa yhteistyössä. Resurssien kohdentamisessa painotetaan hoivateknologian käyttöä ja välittömän työajan lisäämistä. Lisäksi käytetään kyselyistä ja omavalvontaraporteista saatavaa tietoa toiminnan kehittämiseen ja laadun seurantaan.

Asumispalvelut

Asumispalveluiden palvelualue vastaa iäkkäiden ympärivuorokautisesta asumisesta (SHL § 21 c). Palvelualueelle sijoittuu hyvinvointialueen oma palvelutuotanto, ostopalvelut ja palvelusetelit. Palvelualueella varmistetaan lisäksi riittävä lyhytaikaishoito omaishoidettavien vapaiden järjestämiseksi sekä tilapäishoidon tarpeisiin. Hyvinvointialueen oma palvelutuotanto sijoittuu ympärivuorokautiset asumispalvelut -palveluyksikköön.

Asiakkaille tarjotaan ympärivuorokautisesti yksilöllistä hoitoa ja huolenpitoa esteettömissä ja turvallisissa tiloissa. Hoitokodeissa tuetaan asiakkaan toimintakykyä, vuorovaikutusta sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä. RAI-arviointimenetelmiä käytetään asiakkaiden hoidon suunnittelussa ja seurannassa.

Henkilökunnan riittävyyttä ja käyttöä tarkastellaan säännöllisesti, jotta asiakkaat saavat yksilöllisten tarpeiden mukaista hoitoa ja vanhuspalvelulain mukaiset vaatimukset täyttyvät. Toiminnan kannattavuuteen ja vaikuttavuuteen kiinnitetään huomiota ja tehdään tarvittavia toimenpiteitä, joilla voidaan hillitä kokonaiskustannusten kasvua ja tehostaa toimintaa. Hoivateknologiaa hyödynnetään asumispalveluissa asiakkaiden ja henkilökunnan turvallisuuden lisäämiseksi sekä monipuolistamaan arjen päivittäisiä aktiviteetteja.

Yhteisöllisen asumisen saatavuutta vahvistetaan tavoitteellisesti omassa ja yksityisessä palvelutuotannossa. Yhteisölliseen asumiseen sopivia tiloja selvitetään ja otetaan käyttöön sekä yhteisöllinen asuminen kilpailutetaan eri asiakasryhmät huomioiden.

3.7.4 Toimialueen talousarvio

Talousarvion on laadittu erittäin tiukaksi, laadinnassa on huomioitu palvelujen piirissä olevien asiakkaiden palvelutarpeet. Veteraanien määrän väheneminen vähentää Valtiokonttorilta saatuja korvauksia, mutta asiakasmäärät eivät kuitenkaan vähene, koska kainuulaiset ikääntyvät voimakkaasti. Henkilöstömäärältään suuren toimialueen talouteen vaikuttaa merkittävästi henkilöstön palkkojen sopimuskorotukset.

Toimialueen järjestämät palvelut ovat lakisääteisiä palveluja, jotka myönnetään asiakasperusteiden mukaisesti.

- Asiakasmaksutuottoihin on tehty vain pieniä muutoksia, koska käytettävissä on ollut vain 1.1.2025 voimaan tullut STM:n ohjeistus.
- Resurssien käyttöä on tarkasteltu palvelujen piirissä olevien asiakkaiden palvelutarpeiden mukaisesti ja lainsäädännön antamissa rajoissa. Lisäksi toimialueen päällikkö- ja esihenkilörakennetta on tiivistetty.
- Ostopalvelujen hinnan korotukset on huomioitu, ostopalvelut on suunniteltu vuoden 2025 asiakasmäärän mukaisesti.
- Toimintayksiköitä on yhdistetty ja tilojen käyttöä on tiivistetty.
- Puolangalta siirtyvä palvelukokonaisuus on arvioitu ensimmäistä kertaa, talousarvion laadinnassa ei ole ollut tarkkaa tietoa kaikista kokonaisuuteen muodostuvista hinnoista.

	TA 2026	TS 2027	TS 2028
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
MYYNITUOTOT	1 429	1 430	1 430
MAKSUTUOTOT	14 717	14 752	14 752
TUET JA AVUSTUKSET	1	1	1
MUUT TOIMINTATUOTOT	1 469	1 473	1 473
TOIMINTATUOTOT	17 615	17 656	17 656
HENKILÖSTÖKULUT	-47 320	-47 974	-48 715
PALVELUJEN OSTOT	-39 210	-39 751	-40 365
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 600	-1 622	-1 647
AVUSTUKSET	-3 230	-3 275	-3 325
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 630	-1 652	-1 678
TOIMINTAKULUT	-92 989	-94 274	-95 730
TOIMINTAKATE	-75 374	-76 619	-78 075

Taulukko 13. Ikäihmisten palveluiden toimialueen talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2028.

4. Rahoitus

Valtion rahoitus taloussuunnittelukaudelle 2026–2028 on esitetty VM:n painelaskelman (22.9.2025) mukaisesti.

Vuoden 2026 arvio rahoituseristä muodostuu -1,7 milj. euron suuruisista aiempina vuosina nostettujen pitkäaikaisen lainojen korkomenoista.

Korkotulojen on arvioitu kattavan vuonna 2026 lainanottovaltuuden puitteissa mahdollisesti nostettavan uuden pitkäaikaisen lainan korkomenot vuosina 2026–2028.

	TP 2024	KS 2025	Kum tot 1 - 09. 2025	Vuosiennuste 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	EUR	EUR
TOIMINTAKATE	-372 848	-386 640	-288 443	-389 901	-395 269	-401 385	-408 418
VALTIONOSUUDET	374 310	403 944	302 944	403 909	415 131	426 000	434 000
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	329	-1 753	228	-800	-1 668	-1 865	-1 780
VUOSIKATE	1 791	15 551	14 729	13 208	18 194	22 750	23 802

Taulukko 14. Rahoitus, talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2028.